

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an . . . 14—
 Pe 3 luni . . . 7—
 Pe o lună . . . 2 40
 Numărul popular:
 Pe un an . . . 4— Cor.
 Pe jumătate an . . . 2—
 Pentru România și
 America . . . 10— franci.
 Numărul de zi pentru Ro-
 mânia și străinătate pe an
 40 franci.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Batthyányi Nrul 2.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.

Mulțămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 filerl.
 Manuscrisurile nu se in-
 napoiază.

Telefon pentru oraș, co-
 mitat și interurban Nr. 730.

Discursurile trădătorilor (Șeghescu, Mangra)

În fine au rostit discursuri în parlamentul țării și cei doi trădători: Șeghescu și Mangra. Unul unit, altul ortodox. Ca să nu fie supărare în nici o parte. Care e oare mai dihai? Drept să v'o spui, mie parcă mi-e mai simpatic unitul.

Cum se lăfăiește așa mic și îndesat, cu fața răsândă, ca luna plină din revistele umoristice ale Nemților, când se uită strâmbându-se de răs la bieții pământeni. E simpatic mititelul.

Si-a vândut trupul pentru o bucată de pâine luând în căsătorie o Unguroaică. Și-a vândut apoi sufletul Ungurilor, făcându-se coadă de topor în contra fraților săi români, ca să fie înălțat la o catedră de profesor universitar. Parcă-l văd cum aleargă din fugă guițând cât îl ia gura spre vâlău, iar apoi, sătul, se 'ntoarce a lene grohotind de fericire. Ce a și vorbit nefericitul? O sumedenie de prostii culese din cărți. Dar una a spus-o din sufletul său. Adânc închinându-se din fundul inimei sale a adus mulțumită ministrului, *pentru că a urcat plățile profesorilor de universitate*. Da. Asta-i el. Șeghescu. Grăsunu. Parcă-l văd, cum a plecat apoi acasă sătul, mulțumit, a lene pășind și grohotind de fericire.

Dar alalalt? *Te-i, Te-i, amițe?* — zicea amicului său. Prost ai vorbit. Nu ești diplomat. Ai să m'ascuți pe mine. Ortodoxul adevărat se știe cel mai mare di-

plomat al Europei. Nici n'a putut să vorbească un sfert de oară, fără să amestece în vorbele sale pe Carnot, Mocsonyi, Sturdza și patronul său Tisza-Pișta. A vorbit deci și Mangra trădătorul. Discursul și l-a tipărit imediat pe românește și l-a trimis în lumea largă cu inscripția: „Rușinați-vă, iată ce a vorbit Mangra!!!“

Iată ce a vorbit:

„On. Camera! (S'auzim! S'auzim!)

Iau cuvântul la ordinea zilei, ca reprezentant al poporului (?) și pentru liniștirea conștiinței mele (Bre! Bre!). Rog înainte de toate binevoitoarea paciență și permisiunea Onoratei Camere, ca să-mi explic punctul meu de vedere principal (S'auzim! S'auzim!) căci intrarea mea în parlament și mai presus de toate alipirea mea la partidul muncii naționale au primit-o cu bănuială nu numai opoziția, ci și foștii mei tovarăși de principii, cari mă gratifică cu epitele de „renegat“, „trădător de neam“ și „vândut Ungurilor“, pentru-ca să-mi asigurerez interesele mele personale.

Pres.: Dacă am înțeles bine, dorința d-lui deputat este să-i deie On. Camera permisiunea a se abate de la obiect și trecând peste bugetul rezortului de instrucțiune publică, să-și clarifice punctul său de vedere. (E drept! Așa-i!) Văd, că On. Camera îl dă permisiunea (Aprobări!)

V. Mangra: Nu vreau și așa cred, nici nu e nevoie să mă justific pentru trecutul meu politic. (Așa-i!) Ca cetățean liber totdeauna am profesat liber convingerea mea politică și o profesez și astăzi. (Vii aprobări în dreapta!) *Nu recunosc deci nimănui dreptul, ca să mă împedec în urmarea convingerii mele* (Aprobări!)

Farkas Pál: Asta-i cuvânt de bărbat!

Mangra V.: . . . la care am ajuns după studii și experiență de 30 de ani. Cu atât mai puțin pot să mă osândească reprezentanții și apărătorii libertății.

Asta e introducerea vorbirii trădătorului. *Nu-i recunoaște nimănui dreptul, să-l împedec în urmarea convingerii sale.*

Parc'am mai cetit versificația asta în coloanele „Tribunei“, înființată în Arad de trădătorul Mangra, care este și astăzi protectorul ei. E vorba de păreri libere, pe cari comitetul național ar vrea să le supprime. E vorba de convingeri curate, de *consilium in melius mutare*, despre care atât ni-se cântă în coloanele scuipitoarei din Arad acum mai bine de un an de zile.

E culmea cinismului, când trădătorul se provoacă la politica unui dr. Alexandru Mocsonyi, a cărui amintire curată o murdărește, când îl pune alături de sine această infecție de om amintind despre sfaturile lui la o conferință intimă ce s'ar fi ținut în casa trădătorului. Toată lumea știe, că înțelepciunea lui Alex. Mocsonyi tocmai pentru aceea n'a izbutit între Români, fiindcă trădătorul de acum și *intransigentul* naționalist de odinioară cu o nemaipomenită obrăznicie s'a aruncat asupra fiertatului dr. Alex. Mocsonyi, despre care scria că e kosuthist și vândut Ungurilor. Ori crede trădătorul, că nimeni nu-și mai aduce aminte de *Punctele dela Copșa*? O fiară mai fără de suflet, decât vândătorul acesta ordinar, nu poate să trăiască pe întreg rotogolul pământului.

Iată în sfârșit „Tribuna“, această scuipitoare publică din Arad a călugărilor Mangra și Ciorogariu își are reprezentantul său în parlamentul ungar. După ce n'au izbutit cu Severul Boc, absolventul școlii comerciale din Lipvova, l-au furisat acolo pe călugărul Mangra, care se achitează splendid de sarcina ce a luat asupra sa în scopul de a sparge partidul național român și a nimici autoritatea co-

Odiseu în coliba slugii sale

(Din Odisee, Cant. XIV, v. 442—533)

Trad. de Gheorghe Coșbuc.

Odiseu, după ce ajunge în Itaca, în regatul său, slab și flămând și sdrănușuros, nu îndrăznește să se ducă la palat și să se arate nevastei sale și poporului — și de rușine, și de frica peștorilor, cari îi ședeau prin palat și-i mâncau averile, așteptând să se hotărască odată Penelope pentru unul dintre ei. Merge deci pe deal, unde știa că-și lăsase (înainte de asta cu 20 de ani) turmele de porci, ca să stea tănuțit acolo până la o vreme și să afle știri despre stările dela palat și despre cele ce cred și vorbesc oamenii de Odiseu: e mort, ori viu, sau ce e cu el.

Găsește locul, și și pe Eumeu, bătrân acum, pe care Odiseu la plecare îl pusese mai mare peste toți păstorii turmelor de porci. Eumeu nu-l recunoaște pe stăpânul său, dar, om cinstit și vrednic, îl primește bine și-i dă de mâncare, cinstindu-l și întrebându-l cine e, și de unde vine. Odiseu iscodește fel de fel de minciuni, că e de colo și de colo, și ispitește pe porcar despre Odiseu și despre fiu-său. Iar Eumeu, nebănuind că e stăpânul său îi spune de toate, și Odiseu vede într'acest porcar pe omul cel mai de credință din câți a văzut el vr'odată.

Episodul ce-l publicăm descrie idilica scenă a unei păstorilor și a culcării lor. Eumeu a tălat un porc, și a fript bucăți din el, pe care le-a împărțit păstorilor și a dat și lui Odiseu o bu-

cată mai bună. *Farmecul scenei stă în smerenia lui Odiseu, care în propria sa stână — și stăpân și rege — se mulțamește cu mâncările slugilor sale și stă între ei ca un biet golan de prin lume, pe care l-au primit de milă.*

Răspunse Eumeu: „Mânâncă 'n pace, Sărmane-al meu moșneag, ce-avem și noi; Că Zefs din cer, așa precum îi place, Împarte-averi cui vrea, și la vr'o doi, Că poate tot ce vrea și-aceea face!“ A zis, și pentru Zei făcu apoi O jertfă 'ntâiu, și 'n urină el cu plinul La toți le-a dat și carnea lor și vinul,

91.

Și-a dat și lui Ullis, pustiitorul, Cetăților, și-Ullis smerit stetea La partea lui de carne. Și cu zorul Felii de pâine albă le tăia Un rob, pe care Eumeu păstorul De mult agonisit aci-l avea (Căci el din proprii bani și-l cumpărare, De când stăpânul său se 'ndepărtase,

92.

Și nici Laerte nu știa că-l are Nici trista doamnă cea cu mare dor). Și-așa gustau cu toții din mâncare, Cu mâni întinse spre bucata lor, Iar după-ace-au mâncat cu 'ndestulare Și toți și-au potolit al foamei zor

Iar robul pânea în camar' o duse, Tot insul capul spre odihnă-l puse.

93.

Dar noaptea ce-a sosit fu întunecată Și-un umed vânt de-Apus bătea mereu; S'ascunse luna 'n nori, stârniți de-odată, Iar Zevs plouă. Șiretu! Odiseu Cerea acum, cu vorbă 'ndepărtată, Că doar i-ar da cojocul Eumeu, Ori unuia din slugi va spune poate Să-i de-a pe-al lui — că-i îngrijea de toate.

94.

„Ia, stați, măi oameni, și ascultați încoace, Mă împinge-acum tâlharul ăst de vin Și hold îmi dă și limbii ca să toace! Căci vinul face și pe-un om deplin Cu mintea lui, să cânte și să joace, Și-a spune-așa prostii ca din senin, De cari apoi pe ochi el mâna pune — Dar dac'am început, eu tot voi spune.

95.

„De-aș fi voinic din nou, și-ar da Cronidul Să port iar spada 'n mâni, cum o purtam Pe când mergeam la pândă pe sub zidul Puternicei celăți a lui Priam! Ullis era și Menelaus Atridul Vătavi, ai lor și al treilea eu eram, Căci ei au vrut și m'au cerut cu toții! Și-așa 'ntr'o noapte, când eram cu toții

mitetului său executiv. Căci conlurgisitorul călugărului Ciorogariu și prietenul intimisim al directorului executiv dr. Nicolae Oncu își ia de aci încolo vorbirea din articoli de fond ai scuiptoarei din Arad.

Auziți:

„Afirmatiunea, că numai partidul național român este chemat să reprezinte și să apere interesele poporului român, e o afirmațiune falsă. Partidul acesta până acum nimic nu a făcut ceva de valoare și folositor spre binele poporului român, ci din contră prin politica sa intransigentă respinge chiar și binele, pe care alții vreau să-l facă poporului român, zădărnindu-le stăruințele, pentru că acelea nu provin dela factorul competent, dela așanumiții „representanți autorizați” ai poporului“.

Nu sunt oare acestea cuvintele „Tribunei”, pe care în atâtea variante le-a trimbițat publicului românesc cu același gând, ca și trădătorul Mangra, ca anume să zguduie încrederea obștei românești în comitetul național și peste tot în toate organele autorizate de a reprezenta și a apăra interesele națiunii române din Ungaria și Transilvania? Oroarea scuiptoarei din Arad și a trădătorului Mangra față de tot ce este autorizat a vorbi în numele poporului românesc: are aceeași sorginte murdară.

Ascultați ce zice Mangra mai departe: „A identifica partidul național cu ființa poporului român este lucru incorrect, mai ales dacă vom lua în considerare, că poporul român a existat și s'a desvoltat și în astfel de vremuri, când nici pomenire nu era de partid politic și că pot să urmeze încă vremuri, când ori ce organizație de partid politic să înceteze. Partidul național este o ficțiune, în realitate el nu este decât o adunătură de oameni, cari își dau reciproc scrisori credenționale, spre a salva aparența de plenipotențiații și reprezentanții poporului, care nici habar nu are de delegarea și de intențiunile lor“.

Acum cetiți articolul din Nr. 279—1910 al „Tribunei” și remarcați cuvintele: „Tribuna” poate repudia liniștită certificatul formal al apartinerei la partid, mai ales, că nimeni din frunțași nu-l poate produce și el nici nu există“.

Cetiți și recetiți apoi și articolul scuiptoarei din Nr. 262: „Că pot fi vremuri și situații, când ideia națională are nevoie de a fi susținută chiar contra partidului“.

Mai este oare vr'un Român de omenie, care să nu fie acum convins, că este o absolută identitate politică între trădătorul Mangra și scuiptoarea călugărească din Arad? Deosebirea e, că Mangra atacă partidul național fățiș din tabăra guvernului, câtă vreme „Tribuna” face același lucru sub cuvântul infam de mincinos al unei pretinse intrasigente naționale. Scopul e același: nimicirea partidului național român și reducerea la nul a oricărei autorități în sânul acestui partid. Și deosebirea mai este, că Mangra numește partidul: o adunătură de oameni, cari își dau reciproc scrisori credenționale, iară scuiptoarea sa din Arad numește comitetul partidului: o ceată de bipezi inconștienți!

De o sută de ori și de mii de ori trebuie să readucem aminte Românilor de omenie vorbele „Tribunei” Nr. 255 din 9 Dec. 1910: „Ce are a face comitetul cu toaca bisericii noastre curate? Corporație platonice cum este comitetul, el poate să desireze, să ia hotărâri, asupra cărora să se mai hotărască, dar cum își poate închipui vre-unul din bunii noștri „bărbați marcanti”, că hotărârea lor ar putea să ne influențeze?“

Români din Ungaria și Transilvania, Români din Țara-Românească cetiți și recetiți, pentru Dumnezeu, cuvintele trădătorului Mangra și cuvintele organului său din Arad și vă faceți odată socoteală cu conștiința voastră de Români curați și de omenie.

Cine este mizerabilul autor al infamei notițe: „Cât o fi costat“?

Ni-se cere publicarea următoarei scrisori:

Onorată Redacțiune!

Vă rog să binevoiți în coloanele prețiosului Domniei-Voastre ziar să publicați următoarea

Declarațiune:

In „Tribuna” nr. 29 din 1911 intenționat s'a publicat o notiță josnică referitoare la Adunarea poporală din Arad, care a scandalizat opinia publică românească, iar organul „Românul” prin peana d-lui Caragiale, a somat energic redacția „Tribunei” a divulga numele autorului. Și nici un răspuns și s'ar părea, că totul a trecut în tăcere, iar autorul ei operează în liniște la alte combinațiuni echivoce.

In interesul adevărului țin să declar pe onoarea și conștiința mea, că autorul acelei notițe este d. Sever Bocu, care n'a avut curajul și cavalerismul de a o lua asupra-și.

13 Maiu st. v. 1911.

Const. Cehan

fost redactor la „Tribuna”

In fața notiței infame scria d. Carageale în n-rul nostru 36: „In adevăr, notița aceasta, credem, că nu i-ar fi trăznit prin cap s'o scrie nici celui mai rabișat șovinist maghiar de cea mai josnică speță.“

Și „Tribuna” atunci a avut ne mai pomenita obrăznicie să susțină, că notița aceea a fost publicată „fără știrea redacțiunii”. Când iată acum se dovedește, că ea a fost scrisă pentru „Tribuna” intenționat de

d. Sever Bocu

directorul politic al „Tribunei”, absolventul școlii comerciale din Lipova, fost în două rânduri candidat de deputat guvernamental, supranumit Cambyzes de Șistaroveț, osândit de tribunalul din Timișoara pentru falsificare de cambiu, acum protejatul poetului O. Goga.

96.

„Ajunși sub zid, și uzi pe sub cetate,
Stetean prin bălți la pândă, și 'n stufiș
Pitiți de-avalma 'n armele 'mbrăcate,
Căzû de-odată noaptea pe furis
Cu toate-ale ei spaima 'nfricoșate.
Și-un crivăț sueră svârlind orbiș
Zăpada prin văzduh ca niște fluturi
Și ghița ni-s'a prins în sloi pe scuturi.

97.

„Și-având manta, se 'ntinse fiecare
Cu scutul peste cap. Dar eu lăsai
Eu singur, biet de mine, la plecare
Mantaua 'n cortul meu, n'o 'mbrăcai
Că n'așteptam un ger așa de mare.
Și stam acum în strâns-încinsul straiu,
Dar coalea mai spre zori, răzbit cu totul,
Lovii pe-Ulis vecinul meu, cu cotul;

98.

„Și vorbe-am zis, și nu mi-au fost deșerte,
Căci el era deștept și m'asculta:
Istețule-Odiseu al lui Laerte,
Rămâi cu bine, am zis. Nu mă certa!
Eu mor și pier și Cel de sus mă ierte,
Că nu mai pot de frig și n'am manta.
Un demon vru la Hades să mă cheme —
Să-mi las mantaua 'n cort pe-atere vreme!“

99.

A zis, și-atunci cu iscusința-i veche
El și găsi minciunei parapet,
Căci nici în lupte nu-i găseai păreche,
Dar nici ca el pe-al doilea de șiret.
Se 'ntinse deci, vorbindu-mi la ureche:
„Să nu ne-audă toți! Vorbește 'n cet!“
Și capul înălțat cum îl proptise
Pe-un cot, el stând așa, cu strigăt zise:

100.

„Fărtați Ahei! Am grea nedumerire,
C'avui în somn un vis, spre spaima mea!
Departa-ai de nave și de-oștire,
Mă tem să n'o pățim. Deci care-ar vrea
Să meargă dintre voi să ducă știre
La regele-Agamemnon ca să dea
Porunci să vie dela mal în grabă,
Mai mulți aici, că gloata noastră-i slabă!“

101.

A zis, iar Toas și sări de 'ndată,
Că merge el; și-a și pornit, lăsând
Mantaua lui cea grea și 'mpurpurată,
Ca 'n straiu ușor s'ajungă mai curând.
Iar eu dormii cu inim'alinată
În haina lui cea caldă, până când
Eși zimbînd din ceruri Aurora
Pe mândru-i tron cel dulce tuturora“.

102.

Vorbînd îi dete-atunci răspuns porcarul:
„Povestea ce ne-ai spus frunioas'a fost,
Și'n vorbe văd că ții tot drept cântarul,
Și nici în iscodenii nu ești prost —
Nu duce-acum de haine-aici hăbarul
Și nici de hrană nu, și de-adăpost,
Căci totul vei avea ce se cuvine
Să capete-un sărman străin ca tine.

103.

„Dar mâne vezi de zdrențe, de-ale tale;
Cârpește-le cum poți, și vezi și tu
Că nici tunici n'avem și nici mantale,
Un om și-o haină, și mai multe nu.
Și-apoi cum vrei: ori stai ori pleci pe cale“.
A zis, și lângă foc îi așternu
Un moale pat, îngrămădind o droaie
De piei de țap și multe lăni de oaie.

104.

Și-acolo s'a culcat viteazu 'n stână.
De-asupra-i puse vrednicul porcar
Cojocul său cel lung cu multă lână,
Pe care-l îmbracă și dânsul rar
Când vremea rea se prea făcea păgână.
Iar ceialalți păstori, și-aceștia dar
Pe piei și-au așternut, știindu-și locul,
Și'ntinși dormeau, și-ardea 'n colibă focul.

D. Sever Bocu, dacă suntem bine informați, petrece de prezent în București bătând scările Ministerelor și înrolând scriitorii români sub steagurile scuiptoarei din Arad a călugărilor Mangra și Ciorogariu.

Pentru cei ce nu l'ar cunoaște în deajuns, îi trimitem aci și fotografia.

D-nul Dr. Nicolae Oncu

de: dr. Alexandru Vaida-Voevod

D. dr. N. Oncu se apropie de al 70-lea an al vieții sale de om cinstit. Subliniez: om cinstit. Neg însă hotărît, că d-sa ar avea un trecut plin de jertfe și de muncă pentru binele „obștesc“.

Nu știu nici un caz, care ar dovedi, că d. dr. Oncu, în lungă sa viață s'ar fi expus pentru cauza noastră națională. Nu-mi este cunoscută nici una din jertfele de care se vorbește și se scrie atât de des în „Tribuna“, că d. dr. Oncu le-ar fi adus pentru neamul său. Știu însă, că nu d-sa a luptat în congregația comitatului Arad în fruntea membrilor români. Știu, că nu d-sa a cutreierat satele, îmbărbătând poporul și înfăptuind organizația partidului național român. Știu, că nu d-sa, ci d. Sava Raicu a fost acela, care prin muncă, pricepere și înțelepciune a ridicat institutul „Victoria“ la înflorire. Știu, că la alegerile din 1906 nu d. Oncu a alergat prin cercul losășelului spre a conduce lupta electorală și astfel d-sa nu din hărnicia proprie a fost ales de deputat, ci din hărnicia adevăraților conducători ai poporului român din comitatul Aradului*). Atunci cum a ajuns d. dr. Nicolae Oncu să se desvolte la o mărime locală atât de considerabilă? Explicarea este simplă. Sunt unii oameni, cari au darul să ajungă departe aplicând un mic repertoriu tactic cu istețime și cu consecvență. Ei incurcă lucrurile spre a se iasa apoi capacitați să le descurce și să sisteze opoziția, dacă li-se dă în schimb rol conducător. Cei cari îl cunosc pe d. dr. N. Oncu, pot constata, că d-sa toată viața sa a fost un meșter al tacticii acesteia simple, dar ducătoare la scop. De aceea d-sa a fost totdeauna cel mai strașnic la banchete și în sfatul d-lui dr. Oncu: „Și eu protestez contra îngâmfarei și aroganței voastre nesăbuite, voi sunteți

*) Nu bătrânețea l'a împedecat pe d. dr. Oncu să fie activ. A fost d-sa și tânăr. Bătrânețea nici azi nu-l împiedecă să discute zile întregi, după ce a făcut călătorii de sute de kilometri distanță. D. Gheorghe Pop de Băsești e mai bătrân decât d. dr. Oncu și totuși a cutreierat iarna cercul Cheului (1905) și al Oraviței (1910), expunându-se boalei, brutalităților jandarmilor și persecuțiilor administrației. Cu toate acestea „Tribuna“ vrea să-l „primenească“ pe presidentul partidului național român și-l declară pe d. dr. Oncu de „bărbat întreg“.

105

Porcarul însă, el așa 'nvățatul,
Să doarm'afară 'n grohot de pucei,
Căci nu-i priia 'n coliba strâmtă patul,
Eși să măe-aproape lângă ei.
Și foarte mult se bucură 'ntristatul
Ulise-acum văzându-l vrednic ce-i
Și cât de credincios slujea bătrânul
Deși-i lipsea de mult acum stăpânul.

106.

Deci prinse Euneu de'ncingătoare
Un paloș lat, de prin Epir adus,
Și se'nvăli 'n mantaua scutitoare
De ploș și vânt, și-o piele și-a mai pus
De țap, luând și-o lance-apărătoare
De oameni și de lupi, și-apoi s'a dus
Să doarmă lângă porci, dinjos de stână,
Ferți de vânt sub stâna cea bătrână.

Dr. Dimitrie Popa,

doctor în medicina universală,
specialist în morhuri interne și de femei,
fost medic de clinică universitară și de spital.

Consultațiuni: 11—12 ore a. m. și 3—5
ore p. m.

frunțașilor români, dar s'a ferit să expună în public, la congregație, la adunări populare, la procese. Mihail Veicii, adevăratul om mare al Aradului, dr. St. C. Pop, dr. Ion Suciu, Vasile Goldiș, dr. Cornel Iancu, dr. Iustin Marșeu, dr. A. Grozda dr. Romul Velici, dr. I. Ardelean, dr. G. Popovici și număroși alți bărbați au stat și stau în linia de foc a luptelor și a jertfelor politice din comitatul Aradului, dar nu d. dr. N. Oncu. Ori poate cineva dovedi, că d. dr. Oncu a apărut cândva gratuit pe vre-un Român prigonit din motive politice? Doar chiar și pe alegătorii d-sale din cercul losășelului i-au apărut colegii d-sale români din Arad. Ca deputat în sfatul clubului nostru dr. N. Oncu incurca itele discuției. Debateri infinite trebuiau să premergă oricărei acțiuni parlamentare de sine înțelese, când d-sa era prezent. Cu atât mai rar se arăta însă d-sa în Cameră și în decurs de 4 ani o singură dată a luat cuvântul.

Recetească, cine vrea, discursul d-sale ca să-i vadă valoarea.

În comitet pretindea să se facă o organizație pe baze nerealisabile, dar cu condiția, ca Aradul să fie centrul, deci d-sa șeful. Dorința i-a fost împlinită prin hotărârea unanimă a comitetului. D-sa a fost ales de președinte.

Că nu a realizat nimica, ci din contră a zădărnicit, ca alții să poată face organizația, este de obște cunoscut.

Cu ocazia alegerii a treia de episcop din Caransebeș comitetul partidului național român a hotărît să facă tot ce-i stătea în putere, ca P. S. S. Episcopul dr. Miron E. Cristea să fie ales și întărit.

Hărnicia frunțașilor bănățeni și însuflețirea neobosită a membrilor din comitet a fost binecuvântată de Dumnezeu. Fostul candidat al tuturor Românilor de bine este astăzi episcop. D. dr. Nicolae Oncu însă până în momentul ultim înainte de alegere nu s'a lăsat convins, că datorită d-sale era să muncească în frățească solidaritate cu colegii săi din comitet. Persuadat de amicii săi călugări, d-sa a încercat până în prezilele alegerii de episcop din Caransebeș să câștige voturi pe seama d-lui dr. Olariu. Acesta nu era pe atunci „burdist“, ci „mangrist“. Poate d. dr. Oncu ori „Tribuna“ va cere dovezi. Va pretinde poate să dovedescă că de $2 \times 2 = 4$, că d-sa influențat prin Mangra — între 4 ochi (!) — s'a expus în interesul dlui Olariu și în contra P. S. S. dr. Miron E. Cristea. Deși ar fi absurd să pretindă d. dr. Oncu dovedirea unui lucru pe care-l cunosc sute de persoane, țin totuși să-l previu și cer deci să dovedească d-sa: cari interese naționale sau bisericesti, ori cari obligații de rudenie ori de prieten față de d. Olariu l-au înduplecat să scrie d. dr. Oncu scrisori în favorul acestui domn? Crede d. dr. Oncu, că era garanție destulă pentru viitorul diecesei de Caransebeș dacă contracandidatul dlui dr. Cristea ar fi dat o declarație, că va avea — devenind episcop — o ținută cum pretind interesele noastre? Nu este o garanție mai mare în privința aceasta P. S. S. dr. Cristea, omul și calitățile lui, decât orice declarații de valoare foarte platonică ale dlui dr. Olariu? Dar poate, că d. dr. Nicolae Oncu va susține, că pe d-sa l-a îndemnat îngrijorarea părintească pentru viitorul P. S. S. dr. M. E. Cristea, ca să corteșească în favorul dlui dr. Olariu. Căci de, — d. Oncu se temea poate, ca nu cumva P. S. S. dr. Cristea, neisbutind să ajungă episcop, să-și ruineze cariera. Vorba veche: „Apără-mă Doamne de „prietenii, căci de dușmanii mă știu eu apăra!“ La tot cazul nu eu trebuie să dovedesc, că mangrismul dlui Oncu a determinat ținuta sa necorectă — necorectă din cauza solidarizării sale cu colegii săi din comitet — cu ocazia alegerii a treia de la Caransebeș, ci d. dr. Oncu trebuie să dovedească, că dacă nu mangrismul d-sale atunci, cari motive de ordin național ori bisericesc superior l-au înduplecat să lucreze pentru dr. Olariu și în contra P. S. S. dr. Cristea.

Trei frunțași bănățeni revoltați, că d. dr. Oncu se sbate să submineze solidaritatea lor, lucrând în contra P. S. S. dr. Cristea, i-au trimis în 1 Decembrie — patru zile înainte de alegere — cunoscuta depeșă: „Protestăm energic în contra amestecului vostru în alegerea de Sâmbătă“. Caracteristic pentru felul de a se impune în viața publică este răspunsul, devenit celebru, al celebri ocoși, faceți cum știți voi, Oncu“, Telegramă în ton, stil și manieră à la „Tribuna“. Când deci frunțașii bănățeni protestează în con-

tra atentatului d-lui Oncu de a le sparge rândurile, d-sa le răspunde cu insulte*). După ce P. S. Sa dr. Cristea a fost întărit de episcop d. Oncu — de sine se înțelege — s'a grăbit să-l felicite cât se poate de călduros.

Dr. N. Oncu împreună cu d-nii R. Ciorogariu, Sava Raicu, Sever Bocu și „amicul“ Vasile Mangra au constituit societatea comandită de editură „Tribuna“.

Mangra — așa se afirmă, — dar cât timp nu e publicat contractul dintre comanditarii „Tribunei“ nu se poate controla afirmarea — ar fi repășit de câteva săptămâni din societatea comandită.

D-nul Sava Raicu nu a făcut nici când politică, fiind ocupat în calitate de director executiv faptic, nu numai fictiv al „Victoriei“. D-nul Bocu e impiegat salarizat la „Tribuna“.

Astfel rămân adevărații stăpâni ai ziarului „independent“ d-nii dr. N. Oncu și P. C. S. R. Ciorogariu. Când deci d-nul Oncu în 6 Februarie „cu toată căldura inimei sale românești“, după cum scrie „Tribuna“, a făcut comitetului „cu cele mai curate gânduri și sentimente“ cunoscuta sa „propunere“, zicând: „având și o misiune specială“ în aceasă privință dela colegii mei din direcția „Tribunei“, d-sa sub acești „colegi“ nu a putut înțelege — decât pe d-nul R. Ciorogariu, în pluralis maiestaticus. „Pacea“ oferită de d-nul Oncu, în numele d-sale și al d-lui Ciorogariu, nu a putut-o primi comitetul dintr'o cauză foarte simplă.

D. Oncu propunea, ca comitetul să exmită o comisie, care „să se pună în conțelegere cu reprezentanții ziarului „Tribuna“ spre aflarea unei soluții favorabile a cauzei, în cadrele actelor fundamentale ale ziarului“. Aceste acte fundamentale comitetul nu le cunoștea și nu le cunoaște, dar își dădea seamă, că „în cadrele“ lor încăp mii și mii de echivocități, fiind fălcuite aceste „cadre“ de d-nii dr. N. Oncu și R. Ciorogariu.***) Ce ar fi însemnat deci primirea propunerii d-lui dr. Oncu? Ar fi însemnat să facă d-lor Oncu și Ciorogariu posibil comitetul să pună d-lor astfel de condiții de pace — „în cadrele actelor fundamentale ale ziarului“ (!) — cari erau inacceptabile pentru comitet și să-și creieze comanditarii „Tribunei“, pe această bază „falacioasă“, o fictivă titlă de drept spre a se prezenta pe sine în ochii oamenilor de bună credință, dar cari nu cunosc tainele „Tribunei“, ca pe niște bărbați corecți, persecutați pe nedreptul. Membrii din comitet însă îl cunosc din experiențe amare de ani de zile prea bine pe d. Oncu, decât să nu fi priceput la moment, că d-sa „se face Chinez“, voind „să scape prin tangentă“. Nu era doar vorba, ca să se facă pace între două părți echivalente, ci vorba era, dacă „Tribuna“, adevă d-nii dr. Oncu și Ciorogariu sunt aplicați ori nu să se supună disciplinei de partid, respectând hotărârile comitetului. Din cauza aceasta a primit comitetul cu unanimitatea voturilor, propunerea d-lui dr. Iuliu Maniu.***)

*) Și ce „accente corecte“, ce „gesturi frumoase“ manifesta „Tribuna“ d-lor Oncu și Ciorogariu pentru publicul cetitor, care nu cunoștea tainele de culise ale alegerilor dela Caransebeș. Articolul de fond din „Tr.“ Nr. 105—1909 „Episcopia Caransebeșului“, se termină astfel:

„Rolul nostru (!) din afară este a fi sentinela celor ce își împlinesc sfânta lor datorie. Sentinela nu numai în fața ingerințelor din Budapesta ci și în fața ingerințelor ce s'ar încerca din partea fraților afară de dieceza Caransebeșului ori a elementelor distrugătoare din dieceza.

Și acest rol de sentinelă îl vom împlini cu scumpătate, până când în Caransebeș se va afla firul Ariadnei“.

Comparați faptele domnului Oncu cu vorbele „Tribunei“.

**) D. Oncu a declarat în „Tr.“, că mi-a dat să citească „actele fundamentale“ ale „Tribunei“. Adevărat, că mi-a dat în Cluj copia, de vre-o 5—5 coale, a unui document neisclăit, pe care eu, neavând timp să o citesc, am redat-o imediat d-lui dr. Oncu.

***) Propunerea d-lui dr. I. Maniu a fost primită după ce d. dr. N. Oncu — membru în comitet — a refuzat să primească propunerea d-lui Liviu Leményi. Această propunere nu cerea dela d. dr. Oncu altceva, decât să declare, că recunoaște autoritatea partidului național român și se supune disciplinei de partid. „Tribuna“ în Nr. 44—1911 falsifică, pe baza informațiilor primite dela d. dr. N. Oncu, raportul despre decurgerea conferinței comitetului din 6 Februarie 1911. Rectificarea d-lui dr. Maniu, referitoare la aceste falsificări, „Tribuna“ o numește „mistificare“. D. Oncu refuză în ședința comitetului să arate comitetului actele de întemeiere ale ziarului „Tribuna“; în public neagă, că a refuzat. În fața comitetului refuză să primească propunerea d-lui dr. Leményi, iar în „Tribuna“ declară, că nu a refuzat. Totuși dr. Maniu e numit „mistificator“ în „Tribuna“, iar d. dr. Oncu rămâne și mai departe membru în comitet.

„Dacă d. dr. Nicolae Oncu declară, că recunoscând disciplina de partid, supune afacerea „Tribunei“ aprecierii comitetului național și dacă d. dr. Nicolae Oncu declară, că fiind averea „Tribunei“ avere națională și prin urmare destinată a fi în serviciul partidului național român, această avere o pune la dispoziția comitetului național, ca singur reprezentant legal al partidului național român: în acel caz comitetul național este aplicat să exmită din sinul său în scopul statoririi amănunțelor și gășirii garanțiilor necesare o comisie de 5 inși, în care însă nu vor putea lua parte acei membri ai comitetului, cari în controversa din jurul „Tribunei“ au stat în primul plan“.

Despre atitudinea d-lui dr. N. Oncu față de propunerea d-lui dr. I. Maniu, scrie „Tribuna“ (Nr. 44—1911): „D. dr. Nicolae Oncu, provocându-se la actele de întemeiere ale ziarului „Tribuna“, declară, că fără de a comunica întâiu cu colegii d-sale din direcțiunea „Tribunei“, nu poate să facă declarația cerută“.

Lucru curios! În același articol al „Tribunei“ (Nr. 44 din 1911), „contribuiri la istoria tristelor noastre vremuri“, putem citi: „D. Oncu a declarat încă următoarele: Că are autorizația cuvenită dela colegii săi din direcția ziarului să vorbească și să facă declarațiuni în numele „Tribunei“. În fața echivocității d-lui dr. N. Oncu era cu neputință să se lase îmbătați de frazele d-sale cu unii oameni atât de „năbădăioși“, „refractari“ și „imbecili“, precum pretinde „Tribuna“ că sunt membrii comitetului. S'au convins însă peste orice îndoială despre un lucru colegii d-lui Oncu din comitet. S'au convins, că d. Oncu nu cutează fără învoirea d-lui Ciorogariu să fie „bărbat întreg“*) și s'au convins, că d. Oncu este conștiu de opera distrugătoare, pe care ziarul d-sale o comite în contra intereselor partidului național român. De altfel d-sa nu ar fi precizat acest atentat al „Tribunei“ atât de clar, zicând: (după „Tribuna“ Nr. 44).

„D-nul Oncu, având în vedere interesul partidului și al întregului neam, (!) — atât de agitat de luptele nefaste ce se dau azi în presa noastră, lupte, cari ne fac imposibilă orice organizare și lucare, atât pe terenul politic, cât și mai ales pe terenul cultural-social, și cari în loc de concentrare și consolidare ne duc fatalmente la desbinări atât de păgubitoare pentru cauza noastră națională — în numele său și al consoților săi dela ziarul „Tribuna“ face declarație solemnă, (!) că a venit în sânul comitetului cu cele mai curate și cinstite gânduri și sentimente de pace, și face apel și roagă și din partea sa comitetul să primească ideea păcii“.

Ce folos însă de aceste mărturisiri „soleme“ ale d-lui Oncu, dacă tot d-sa, în aceeași ședință a comitetului, refuză să primească propunerea d-lui dr. Leményi și să declare, că recunoaște autoritatea partidului național român și se supune disciplinei de partid! Ce folos, că d-sa, în loc de a respecta ca membru în comitet face pendentă respectarea disciplinei de partid prin d-sa, dela sancțiunea prealabilă, pe care va încerca să o câștige dela d-nul R. Ciorogariu?

Ori poate d-nul R. Ciorogariu de dragul „păcii“ și de dragul „consolidării partidului național român“ a „tolerat“ în coloanele „Tribunei“ campania distrugătoare în contra organizației, în contra disciplinei și a însași existenței partidului nostru?

Dar și dacă comitetul s'ar fi lăsat încurcat și sedus prin echivocitățile d-lui dr. N. Oncu să exmită o comisie, care să negocieze până în pânzele albe cu d-nii Oncu și Ciorogariu, „în cadrele“ misterioaselor „acte fundamentale“ ale „Tribunei“ pentru o pace putredă, oare ce garanții personale oferea d-nul Oncu, după experiențele din trecut, că trecând 2-3 luni de „conțelegere cu reprezentanții ziarului „Tribuna“. D-sa nu ar fi publicat din nou o declarație ca și cea din „Tribuna“, Nr. 3.6 din 1910: „În ce pri-

*) Așa îl numește d. Bombăciță din Craiova pe d. dr. N. Oncu în „Tribuna“ Nr. 62—1911.

vește ideile și întreg procesul de premenire politică sulevată în coloanele acestui ziar în timpul din urmă, țin să declar, că eu nu intru în aceste discuții, ci discuția o las competenței legitime a d-lui Octavian Goga, a autorului „Părerilor libere“*) și competenței redacției**) acestui ziar“.

Durere, d. Oncu, în urma firei sale, chiar și când vede, că „Tribuna“ comite cele mai neșcuțabile păcate, în contra intereselor românești, în loc să declare deschis și cinstit: eu sunt stăpânul „Tribunei“; voiu face ordine în „palatul“ meu pângărit, — preferă să decline răspunderea dela sine. Și se ascunde în dosul d-lor Goga, Chendi, Scheopul, Bocu și Montani Ori propune o „pace în marginile“ actelor fundamentale ale „Tribunei“. Iar când i-se dovedește echivocitatea, se refugiază repede în dosul colegilor d-sale din „direcțiunea“ comanditară a „Tribunei“. Cum însă d. Raicu nu face politică, iar d. Bocu este împiegat plătit al „Tribunei“, deci nu stăpân, ci subaltern al comanditarilor ziarului „independent“, d. Oncu vorbește de „colegi“, dar în realitate îl înțelege pe d. R. Ciorogariu. Acest domn, o știe toată lumea, este adevăratul stăpân și dictator al „Tribunei“. Să ne ocupăm deci nițel de această interesantă și misterioasă individualitate.

Adunarea poporală dela Lugoj

Fruntașii români din comitatul Caraș-Severin au publicat următoarea invitație pentru adunarea poporală care va avea loc la 2/15 Iunie a. c. în Lugoj:

Aderenții partidului național român din comitatul Caraș-Severin și din comitatele învecinate sunt invitați

la adunarea poporală

care va avea loc în Lugoj la 2/15 iunie 1911 la orele 11 a. m. în grădina otelului „Concordia“, cu următoarea ordine de zi:

1. Deschiderea adunării.
2. Desbaterea situației politice.
3. Reforma dreptului electoral: Sufragiul universal, egal, direct și secret cu votarea în comune.
4. Prezentarea unui proces de moțiune.
5. Inchiderea adunării.

Cunoscând sufletul poporului bănățean nu ne îndoim, că adunarea poporală dela Lugoj va fi una dintre cele mai impozante manifestații ale poporului român din acele părți ale Ungariei.

Poporul bănățean, care a dat neamului românesc atâția fii vrednici și admirabili de toți, va veni din toate părțile la adunarea dela Lugoj, dovedind iubirea și încrederea cătră conducătorii săi adevărați și totodată va dovedi și alipirea sa neclintită cătră programul partidului național român.

Și când cu bucurie ne gândim la ziua frumoasă a acestei mărețe adunări, cu nespūsă durere ne aducem aminte de vrednicul și aprigul luptător al acelei părți a Ungariei, vedem pe cel mai har-

*) Meșterul Ilarie Chendi.

**) Bocu, Scheopul, Montani.

nic fiu al Bănățului pe Coriolan Brediceanu...

La vremuri de nevoe glasul ca de tulnic a lui Brediceanu străbătea toate satele ba și cătunele cele mai îndepărtate ale Bănățului chemând la luptă sfântă pentru neam pe toți fiii Bănățului. Și toți îl ascultau.

Numele lui Brediceanu avea atâta însuflețire, și atâta farmec, încât nu era putere care să-l fi putut întuneca. În congregațiile comitatului Caraș-Severin cuvântul greu și zdrobitor al lui Brediceanu lovea fără milă pe dușmanii drepturilor poporului românesc.

Era respectat până și de adversarii lui cei mai mari.

Mare a fost pierderea ce Banatul a îndurat prin moartea lui Coriolan Brediceanu, dar bunul Dumnezeu a îngrijit, ca poporul nostru bănățean să nu rămână fără bărbați deștepți și vrednici, cari să continue lupta bărbătească pentru lumina și desrobirea poporului bănățean. Și vrednicii frunțași bănățeni amici ai regretatului Brediceanu își împlinesc cu conștiințiozitate datoria față de poporul bănățean și deci față de cauza mare națională.

Incheem cu cuvintele admirabilului articol de fond din „Poporul Român“, organul poporal al partidului național, despre adunarea din Lugoj:

„De aceea acum, când vedem convocătorul adunării poporale, care se va ține la 2/15 Iunie, în Lugoj, ne înviorăm de bucurie.

Lugojul, acest puternic centru românesc și-a venit iar în ori după pierderea crâncenă ce-o suferise (prin moartea lui C. Brediceanu. N. R.) Soții de luptă și învățăceii marelui Coriolan Brediceanu au dat iarăș mână cu mână și pun iarăș umăr la umăr în lupta pentru apărarea marilor interese ale neamului nostru.

Lupta bravă, care au dat-o în congregația de primăvară a comitatului Caraș-Severin, a fost introducerea. Urmează acum adunarea mare din 2/15 Iunie, care, sperăm, va trezi spiritele tuturor bănățenilor din amorteală. Și vor urma alte și alte manif-stații de luptă energică.

Iar tu popor român din Bănăț, mergi la Lugoj în ziua de Joi după Rusalii, nu cu mii, ci cu zecile de mii în jurul frunțașilor tăi și dă dovadă, că dacă a și trecut la cele vecinice iubitul tău Coriolan Brediceanu, sufletul lui iubitor de neam trăiește în tine. Energia lui de luptă tu sfântă moștenire o ai primit și binecuvântarea lui de-asupra capului tău plutește“.

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică,

ARAD, vis à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—2 a. m. și 3—6 d. a.

KILENYI C. és T^{sa}.

Arad, str. József főherceg 11, la globul vânt.

Au sosit noutățile de primăvară.

Preț ieftin extraordinar.

Pănuri de haine femeiești, mătăsuri, delaine, zephyre, cartoane, mănuși, ciorapi pregătiți de penitențieri. Asortiment bogat de umbrele, pălării de paie pentru dame. Modele și decoruri se capătă cu preț foarte scăzut.

CORESPONDENȚE

DIN AUSTRIA

SCRISORI DIN VIENA

Impăratul obosit — Alegerile și noul parlament — Maghiarii și naționalitățile

Viena, la 30 Maiu 1911.

Oricine a cetit cu mult interes ziarele în cele două săptămâni, de când s'a lăsat vestea că regele e bolnav. Care a luat gazeta de dimineață căuta cu agitație după știrea, care vorbea despre starea sănătății lui și toți voiau să știe, ce-i cu boala lui? Buletinile oficiale dădeau întotdeauna știri liniștitoare, că boala lui nu inspiră nici o îngrijorare, că catarul a mai slăbit.

Toate acestea erau plăcute la auz și de carece erau oficioase, trebuie să fie și adevărate.

Dar aici nu este vorba numai de boala regelui, deși aceasta ar fi fost de mai multeori acută. Ceeace inspiră îngrijorări antorașului său și neliniștește pe toți supușii săi este, etatea lui înaintată și slăbiciunile, cari urmează de aici.

Oameni, cari au trecut peste optzeci de ani arareori se simt bolnavi. Ei nu se vaită de dureri, ci sunt pur și simplu obosiți și de multeori îi cuprinde somnul chiar și în societate. Trebuința de a se odihni devine tot mai mare, iar interesul pentru chestiile din jurul lor tot mai mic. Starea aceasta seamănă cu un apus de soare. Intre astfel de împrejurări e numai natural, că lumea e îngrijată, oricât de liniștitoare să fie buletinile oficiale, că nu e exchis, ca într'o dimineață să fii surprins cu ceva nou și neașteptat. Impăratul e obosit. El poate să zică aceasta mai mult ca ori cine, căci are în urina lui mai mult decât 60 de ani, de când își împlinește cu devotament și scumpătate datoriile de domnitor. El a stat cu bărbăție la postul său chiar și atunci, când soarta l-a lovit în mod nu se poate mai crud, când i-a fost răpit fiul său în mod tragic, și când soția sa a căzut sub lovitura de pumnal a unui ucigaș fără inimă. În cursul activității sale laborioase nu și-a pierdut nimic din prestigiul său și personalitatea lui a fost respectată chiar și de cei mai patentați democrați. Chiar și atunci, când a făcut greș, a fost condus de intențiile cele mai bune.

Dacă ar fi fost mai autocrat, și nu s'ar fi ținut atât de mult de legile constituției, multe lucruri ar fi ieșit poate altcum.

În Ungaria, cu toată preponderanța elementului maghiar, ar fi putut face multe favoruri naționalităților, iar în Austria ar fi putut scuti parlamentarismul de obstrucție prin octoarea unui regulament de casă.

Impăratul și regele *Francisc Iosif* însă n'a fost nici când capabil de așa ceva.

Acest bărbat, care acum numără optzeci și unu de ani a încunjurat orice, ce ar fi dus la vr'o lovitură de stat. Nici când n'a voit să facă nedreptate cuiva, dar nu se poate afirma aceasta și despre consilierii săi. Deci îngrijorarea pentru viața Monarhului încărunit poate fi numai generală și sinceră.

Despre campania electorală, care acum se apropie către sfârșitul ei, nu se poate spune ceva interesant.

Sciziunile în sânul partidelor cresc pe zi ce merge, numărul candidaților, care și de altcum a fost mare, crește de asemenea. Cu toate că rezultatul alegerilor e azi încă o enigmă, toți se ocupă cu raporturile, ce s'ar desvolta în noul parlament.

Amintisem cu altă ocaziune, că chestia principală în viitorul parlament va fi, că oare se va putea înjgheba o majoritate capabilă de muncă sau ba.

Căci nici Germanii din stânga în colaborare cu uniunea latină și nici uniunea slavă nu sunt în stare să ia în mână conducerea și să sprijinească un guvern. Formarea unei majorități e posibilă numai cu ajutorul Polonilor. Se pare însă, că un club polon bine închiegat nu va mai intra în parlament, și că acest club se va descompune în diferite fracțiuni mici.

Campania din Galiția și rezultatul alegerilor de aici sunt o dovadă eclatantă, cât de înșelătoare e politica și cât de puțin preț se poate da profesiei politice. Și în noul parlament va fi un

club nou polon, dar compunerea lui va fi cu totul de altă natură, decum se sperase.

În fruntea noului club va sta fostul ministru de finanțe dr. Bilinski, care a fost înlăturat la timpul său prin diferite intrigi de partid, iar actualul ministru dela căile ferate va ieși după toată probabilitatea cu vre-o șase deputați în alegeri. Bilinski însă, pe cât reiese din declarațiile lui nu va sprijini decât o astfel de majoritate, care se va compune din partidele germane, Italieni, Români și Poloni.

Nu este exchis, ca să ajungă la vr'o înțelegere și cu Rutenii, cari în felul acesta vor abdice de opoziția inverșunată de până aici.

În zilele din urmă s'a adus o sentință foarte aspră și caracteristică în ziarele din Viena.

Ziarul „Reichspost“ a publicat un articol, în care se afirma, că bar *Bánffy* și-a schimbat înainte de moarte în mod radical părerea în chestia de naționalitate. „Neue Freie Presse“ și alte ziare au declarat îndată de aprocrifă această scrisoare a lui Bánffy, căci e absolut imposibil, ca un Maghiar să aibă astfel de vederi în chestia de naționalități. Și bar. Bánffy nu i-se atribuie alta, decât aceea că recunosc necesitatea introducerii votului universal și acordarea de drepturi politice și naționalităților despoiate până acum. Ori e adevărat sau ba aceasta — interesant este, că nici acest minim nu se îngăduie, că ar putea încolți în sufletul unui Maghiar. Cred, că în aceasta zace cea mai mare răutate ce se poate închipui.

Austriacus.

DIN ROMANIA

SCRISORI DIN IAȘI

Apa de Timișești

De mai bine de o lună, Iașul are apă nouă, apă rece și cristalină dela munte. E un eveniment care ne aduce mari speranțe.

Se știe, că de multă vreme starea sanitară a celei de a doua capitale lasă mult de dorit. În fiecare an multe maladii, dar mai ales febra tifoidă, al cărei microb își găsește un prielnic mediu de dezvoltare în apa din localitate, făceau ravagii în populația orașului. Și este fapt bine cunoscut că și în primăvara aceasta tifosul făcându-și apariția își luase rolul său decimător, cazuri mortale semnalau din ce în ce mai dese. Dar ca prin minune, de odată cu deschiderea nouilor țevi, boala începe a descrește și în câteva săptămâni s'au micșorat cazurile în mod uimitor, și azi au dispărut aproape cu desăvârșire.

Apa pe lângă sănătate ne va aduce și bogăție. Se vor înființa fabrici pentru existența cărora apa fiind o condițiune esențială, funcționarea lor era cu desăvârșire imposibilă aici.

Nu mai vorbesc de ajutorul la incendiu. Avem un exemplu convingător. Într'o sară pe la 12 noaptea s'aprinsese niște atenase de la un corp de care din centrul orașului, între strada de sus și Lăpușneanu. Lumea de prin grădini și berării alergase în mare număr. Clădirile fiind mari și dese ne-așteptam la un dezastru, cum de altfel eram deprinși, — munca pompierilor în asemenea împrejurări fiind mai totdeauna zadarnică. Dar cu ajutorul apei celei noi, care de prin numeroase guri țîșnește până la înălțimi uriașe din pricina mării presiuni cu care vine tocmai din munte, focul se localizează cu pierderi relativ mici. Mulți exclama: „Ce însemnă să fie apă!“

Ne uimește abundența cu care se risipește. Străzile stropite și spălate de mai multe ori pe zi, când nu se pomenea decât la zile mari: la 10 Maiu și încă odată sau de două ori pe an. Lucrul se explică ușor. De unde înainte Iașul în vremurile bune nu putea avea decât cel mult 300 metri cubi de apă pe zi, acum are 20.000 și poate avea și mai mult. — Unde te întorci apă și iar apă — și un contrast isbitor.

S'au cheltuit cu aducerea apei dela Timișești, (la poalele Carpaților din județul Neamț) peste 15.000.000 lei, fără a mai pune la socoteală sumele cheltuite cu studii și planuri. Dar în lungul drum de mai bine 80 km. ce-l face, aceeaș conductă alimentează Romanul și Tg. Frumos,

În sfârșit ne putem mândri, căci avem o apă cum rar se găsește: limpede, bună, rece cristalină. Toți o folosesc cu laudă și cu mulțumire. Și în mulțumirea lor binecuvântare înaltă acelor ce s'au străduit pentru binele obștesc.

V. T.

Camera ungară. Ședința cea mai apropiată a Camerei va avea loc Mercuri, în 7 Iunie n. Afară de propuneri și interpelații se va continua desbaterea bugetului ministrului de culte și instrucțiune publică. Conte Ioan Zichy ministrul instrucțiunii va lua cuvântul numai la sfârșitul discuției.

Chestiunea testamentului politic al lui Bánffy. Am arătat, că ziarul „Reichspost“ a publicat sub semnătura primului său redactor, d-rul Funder, senzaționalul testament politic al lui Desideriu Bánffy. Familia defunctului și cercările politice din Budapesta au tăgăduit însă autenticitatea acestui testament.

D-rul Funder publică acum o scrisoare în „Reichspost“ adresată lui Rákosi Ienő, directorului ziarului „Budapesti Hirlap“, căruia îi cere să trimeată la Viena o delegație de ziaristi cărora Funder se obligă să le arate toate documentele cari stabilesc definitiv autenticitatea celor publicate de dânsul.

Quo vadit Austria? Abia sunt vr-o câteva zile până la 13 Iunie, când se vor face alegerile generale în Austria. Cu toate acestea nu se poate zice nimic sigur asupra acestei zile, căci din lupta diferitelor partide doar un singur lucru se poate constata: indiferența tuturor față de alegeri. Cauza acestei nepăsări este a se căuta în ne-mulțumirea alegătorilor cu activitatea politică a tuturor partidelor în cursul celor din urmă patru ani.

E mai mult ca sigur deci, că și la aceste alegeri se vor da multe bile albe, ca și la ultimele alegeri și adevărata luptă se va da abia la balotaje. Capabilitatea de muncă însă a noului parlament se va vedea numai la toamnă, căci după alegeri parlamentul se va întruni numai pe scurt timp, având vacanțe până la toamnă.

Interesantă e vorbirea fostului ministru de finanțe Bilinski ținută înaintea alegătorilor săi. Bilinski a accentuat în cuvântarea sa, că pentru rezolvirea crizei parlamentare trebuie sprijinit guvernul Bienerth, să se facă o înțelegere între Germani și Cehi, Poloni și Ruteni precum și o pașire mai energică contra oligarhiei maghiare. Dacă se vorbește astfel într'o adunare polonă, unde sigur se mai găseau prieteni de ai Maghiarilor, ne putem ușor închipui, că ce se vorbește în adunările celorlalte naționalități despre Maghiari.

În general se observă o mișcare vie în toate straturile sociale, contra oricărei tendințe șoviniste și separatistice a Maghiarilor, mai ales cu privire la reformele militare. Trebuie să fim pregătiți pentru scene într'adevăr furtunoase în parlamentul austriac mai ales, că din vorbirea unui deputat maghiar s'a văzut, că Maghiarii cer incorporarea Bosniei și Herțegovinei la Ungaria.

Croații sprijiniți de Sloveni vor fi cei mai îndârjiți contra Maghiarilor, de-oarece voesc să se apropie de guvernul Bienerth și să se scape odată de terorismul politicianilor cehi.

Peste tot se poate observa o tendință îmbucurătoare pentru schimbarea radicală a stărilor de acum, pentru care scop s'a hotărât să se convoace o mare adunare pentru desbaterea chestiilor mari ale Monarhiei, iar pentru rezolvirea chestiei de naționalitate un mare congres al naționalităților.

Programele vechi nu mai au nici o influență asupra masselor și este numai chestie de timp, ca cât mai curând să avem de a face cu o mare criză constituțională, dacă nici noul parlament nu va fi în stare să ducă înainte soarta Monarhiei în cadrele formațiunilor de stat de astăzi.

Univ. med.

dr. VICTOR GRAUR

medic școlar calificat, profesor de igienă,
institut de dentistică.

Arad, Andrassy-ter Nr. 22.

Etajul I, în fața pal. administrativ (comit.)

Litere — Arte — Științe

DIN DEPARTARE.

*Cerul s'a posomorât
Norii stau de fugă;
Par călugări greu treziți
Prea târziu la rugă.*

*Cocostârci, cucoare trec
Cătră țări cu soare,
Unde nu mai veștejesc
Codrii plini de floare.*

*Peste câmpul dogorit
Brumă grea se lasă;
Se usucă florile,
Și eu nu-s acasă.*

*Cum s'or stânge, Doamne sfânt',
La noi în livadă
Maghiran și călăpăr
Fără să mă vadă?*

Ioan Cocârlea-Leandru.

Dela Dunăre în jurul Peninsulei Balcanice prin Italia la Dunăre

Era ceasul cinci, când am pus piciorul pe pământul Greciei.

Privim încă odată înapoi spre vaporul „România”, pe care aveam să-l regretăm mult... În clipa când ne urcăm în tramvai, pentru Atena, sirena „României” urlă puternic, ca o chemare, cutreerând apele cu strigarea ei asurzitoare și stârnind ecoul din toate adăposturile Egeinei...

Pireul e un oraș frumuseț cu străzi drepte curățate, unele nepavate. În tot orașul, dar îndeosebi spre mare, e mișcare multă.

Înainte de a lua un alt tramvai (toate sunt electrice) pentru Atena, lăsăm bagajul, tot, la agenția societății de navigație „Norddeutscher Lloyd”, care a doua zi avea să ne încarce pe vasul său „Skutari”, pentru Sicilia.

Lată-ne în drum spre Atena. În 20 minute tramvaiul ajunge în capitala Greciei străbătând printre grădini de lămâi și portocali și lăsând marea în dosul unei coline. Ne găsim într'un oraș modern: străzi largi, asfaltate, clădiri mărețe, cu etaje multe, curățenie... Te uiți împrejur și te întrebi: unde e Atena? (acea pentru care ai venit). Toată îngrămădirea aceasta de clădiri, cu coperișuri teșite ori fără coperișe, nu-ți amintește decât tot caracterul mercantilor al orașelor cari n'au fost inundate de valurile culturai vechi ori ale renașterii...

Unde e Atena? te întrebi iară. Și de pe un vârf de stâncă, care se ridică binișor deasupra orașului, niște dărâmături, dacă nu-ți iei ochii dela ele, par'că îți răspund: noi, toți Grecii de odinioară — câți am mai rămas — ne-am tras aici pe vârful colinei. De aici vedem Salamina, vedem culmile din preajma Maratonului, vedem toate vasele, cari se apropie de țarm.

Iar, noi Latinii de astăzi, după ce ne instalăm la hotel, rătăcim rupți de foame vre-o două ceasuri pe străzile Atenei, ca să ne facem poftă de mâncare...

Într'un fel îți faci idee de un popor când întâlnești pe ici-colo rătăcit câte-un reprezentant singuratic și în altfel când îl cercetezi în patria lui. E ca și când ai cerceta un râu nu în albie, ci în bălțile râmose prin revărsare. Numai aici, unde auzi la fiecare pas limba pițigăiată a palicarului, poți să-ți faci o idee completă despre sufletul grecesc. Numai aici calitățile și defectele rasei sunt în manifestare deplină.

Suntem noi Români altfel de cum știam ori s'a făcut trecerea în lumea musulmană pe nesimțite?... Numai acum, când mă găsesc în mijlocul poporului grec îmi apare în toată lumina seriozitatea majestatică a Turcilor. Simt trebuința de a mă întreba dacă am văzut vre-un turc răzând — în Constantinopole... Și trebuie să răspund că: nu-mi aduc aminte... Nu m'am dus la Constantinopole înadins ca să văd dacă răd Turcii, dar dacă aș fi cercetat de aproape poate aș fi surprins ici-colo vre-unul. Un alt semn al

seriozității și demnității musulmane e tăcerea. O fi tăcând Turcul mult, fiindcă are mai multe de gândit decât Grecul?... Se prea poate. Dar încă cu și mai multă siguranță se poate afirma că un popor, ca și un individ, care vorbește puțin, nu e atât de mincinos. Transacțiunile, de orice fel, dintre oameni au trebuință de cuvinte puține. Restul sunt vorbe cari nu intră în socoteală, prin urmare nici la cântar. Vorbele cari angajează conștiința ori îmbracă simțiri adevărate cer anumită cheltuire de energie — și ființa omenească e din fire conservatoare. Și noi Români vorbim destul; Grecii însă sunt extrem de comunicativi... Vorbesc despre trecutul lor cel îndepărtat și de cel mai puțin îndepărtat cu o însuflețire fără păreche. Faptele mari ca și cele mici, biruințele ca și înfrângerile le apar într'o lumină strălucitoare. Poate că au și pierdut noțiunea virtuții, a fetei mari cu adevărat. Îndrăgiți de ce au făcut ori puteau să facă înaintașii, Grecii de azi toate le trăiesc în închipuirea lor. Ei trăiesc viața publică a vechilor Elini discutând politică la cafea, locul cel mai cercetat în orașele grecești. Și, acum fiecare grec este ori încearcă să fie un orator, își poate închipui oricine că se vorbește mai mult de dragul vorbeii.

Grecul, care ne conduce, ne arată, cu o vădită mândrie, la o răspântie, un grup de tineri. Sunt studenți. Ei acum, după cât i-se pare călăuzei noastre, discută chestia limbei literare... Unii sunt pentru frumusețile răposatei eline, alții, dimpotrivă pentru limba populară de azi.

Popor tânăr pentru viața de stat modernă cum sunt, Grecii privesc cu un cult exagerat la toate instituțiile și așezămintele lor. De aceea, poate, înaintează prea mult în domeniul politicii armata și studențimea — cea dintâi bătută măori pusă pe fugă înainte de bătaie nu de mult de Turci, cea de a doua puțin rezistentă la examene... De altfel, Grecia suferă nu numai de sărăcia solului ei, ci și din pricina politicii de interes personal, care o roade...

Lată soldatul grec de reclamă, *enzonul*, cu fustanela cu multe cute, iar pe cap fesul albăneț — o imitație a portului național. Te uiți la el, se uită și el la tine sau măcar trage cu ochiul. Grecii când îl văd se uită unul la altul. Sunt două regimente de enzoni în regat. În timp de pace joacă mai mult roluri spectaculoase, ceea ce fără îndoială face să sufere instrucția.

Ceeace însă îi înalță pe Greci, dela marele bogătan până la baregiu și pescar, e dragostea fierbinte de neam și de țară, de tot ceea ce e al neamului și al țării.

Ceeace însă impresionează îndeosebi pe un Român e că Grecii stăpânesc nu numai pământul, ci și celelalte două izvoare de bogăție în întregime: *negoful și industria*.

Romulus Cioflec.

Valea Oltului ca mare cale de comunicație

Joi seara d. profesor dr. G. Murgoci și-a desvoltat în sala Muntelui de Pietate, conferința sa asupra Văii Oltului, ca mare cale de comunicație.

Între asistenți am remarcat pe d-nii: Barbu Delavrancea ministrul lucrărilor publice, Virgil Arion, D. Onciul, dr. Diaconovici, E. Mulescu fostul director general al căilor ferate române, o mulțime de ingineri dela căile ferate și școala de poduri și șosele și aproape întregul personal superior dela consulatul austro-ungar.

D-l Murgoci începe cu descrierea cursului Oltului, care taie șiru! Carpaților. Din formațiunile geologice a Carpaților și a podișurilor din nordul și sudul lor deduce, că Oltul la început a format două râuri, ce plecau din Carpați, unul spre nord spre Valea Mureșului și altul spre sud spre Valea Dunării.

Prin înfrunerea crestei Carpaților, prin umplerea bazinelor din nordul și sudul Carpaților cele două văi s'au împreunat și Oltul transilvănean cu toți afluenții săi au trecut în basinul din sudul Carpaților, care era mai jos decât cel din nordul Carpaților.

Făcând caracteristica afluenților și locurilor prin care trece Oltul, arată, că Valea Oltului din vechime a fost populată, între altele și din cauza sării, care atrăgea pe primii oameni. Ce rol mare au jucat zăcămintele de sare în stabilirea primelor centre de populație, arată și locuitorii sălbatici de prin părțile lipsite de sare ale Africii, cari preferă totdeauna bucata de sare celei de zahăr.

Valea Oltului totdeauna a fost o importantă cale de comunicație. Pe această Vale a străbătut și Traian în Dacia, pe această Vale — Via Carolina — voiau și Austriacii să-și susțină domnia în Oltenia, pe această Vale era și primul plan de a se lega căile ferate române cu apusul.

Astăzi România are două căi principale spre Budapesta:

1. Linia București-Predeal-Budapesta care prin Cluj e de 906 km. și se face cu 23'50, iar prin Arad e de 891 km. și se face în 21'10 ore la ducere și cu 21'45 ore la întoarcere.

2. București-Verciorova-Budapesta de 879 km. în 21'35 ore la ducere și 21'40 ore la întoarcere.

În afară de acestea este linia București-Turnu-Roșu-Arad-Budapesta adică linia de pe Valea Oltului care are o lungime 934 km. și care s'ar putea reduce la 785 km. Linia aceasta s'ar putea face în 18 ore dacă s'ar întroduce și trenuri accelerate și dacă s'ar pune în Ungaria pretotindenea șini de cale principală. Condițiile cu cari se exploatează astăzi această linie, care este cea mai naturală de-oarece diferența de nivel este numai de vre-o sută de metri, nu se mai poate suporta.

Trebuie să i-se dea atențiune cuvenită spre a înceta anomalia ca 394 km. din 934 să se facă în 16 ore, de-oarece trenurile se mișcă pe unele porțiuni, abia cu o viteză de 20 km. pe oră.

Trebuie să ne angajăm cu toții zice conferențiarul, pentru utilizarea Văii Oltului, ca mare și repede cale de comunicație. Importanța economică și politică a noastră aici la gurile Dunării ne silește să mărim posibilitatea de transport pe uscat și apă, să avem cât mai multe căi de comunicație cu centrul Europei, cât mai multe trenuri spre apus. În această acțiune trebuie să ne îndemne și interesele noastre curat naționale căci unitatea comercială, unitatea economică este baza, siguranța unității politice după cum zice foarte bine economistul Pech: Unitatea politică a unei națiuni este în raport direct cu unitatea comercială și că statele animate de o mare vitalitate sunt acelea al căror teritor constituie un bazin comercial bine stabilit.

D. Murgoci a ilustrat cele spuse cu vre-o 25 de proiecțiuni luminoase.

Emilian.

Cărți și reviste.

Dicționarul Universal al Limbei Române de Lazăr Șăineanu, doctor în Litere al Universității din Lipsca, laureat al Academiei Române și filologul bine cunoscut, ale cărui lucrări filologice și folcloristice au avut atât răsunet.

Dicționarul Universal al Limbei Române este un mic lexicon, în genul micului Larousse sau Brockhaus: complet, conștiincios, exact.

Conține explicații și definiții scurte și lămurite ale întregului vocabular român, al tuturor termenilor de știință — în cel mai larg înțeles al cuvântului — de artă, literatură, comerț și industrie, cuprinde nomenclatura mitologiei și folclorului, o interesantă etimologie a vorbelor populare și, ca supliment, un vocabular general biografic, geografic și istoric, cu privire specială la România și țările locuite de Români.

Toate acestea sunt concentrate în 1000 pagini de text pe 2 coloane și au fost completate, revăzute și sporite în a doua edițiune, care a apărut de curând.

Dupăcum se vede este o lucrare de cel mai mare interes și folos pentru toți acei, cari se îndeletnicesc cu limba românească: scriitori, profesori și învățători, advocați, medici, preoți, ziarști, comercianți, studenți și elevi, precum și pentru marele public cititor al limbei românești.

Dicționarul se găsește de vânzare la:

Librăria Diecezană, Arad; Librăria Arhidiecezană, Sibiu; Librăria W. Krafft, Sibiu; Librăria Ciurcu, Brașov; Librăria Murășianu, Brașov; Librăria Seminarială, Blaj; Librăria Ieronim Preda, Făgăraș; Librăria M. Onișor, Năsăud; Librăria Aurora, Gherla.

Se poate procura și prin oricare altă librărie sau direct dela editori: Tipografia I. Samitca și D. Baraș în Craiova (România).

Prețul e: 8 coroane broșat.

INFORMAȚIUNI

Arad, 23 Maiu v. 1911

De-ale noastre.

Partea Poetului

de: Caragiale.

„Nehmt hin die Welt!...“
SCHILLER.

„Luați-vă lumea! a strigat Domnul; luați-o, oamenilor! a voastră să fie ca moștenire 'n vecii vecilor v'o 'mpărții!

„Sau repezit care mai de care cu mâinile 'ntinse să-și apuce partea; mișunau tineri și bătrâni.

„Plugarul se duse spre roadele câmpului; Vânătorul porni să bată pădurile; Neguțatorul își infundă hambarele; Vinerul își alege zeama nobilă; Regele puse streji la poduri și drumuri și zise: „Dați-mi dijma!”

„Intr'un târziu, după ce se ispravise 'mpărțea, iată vine și Poetul din depărtări... Nimic nu mai rămăsese de apucat; pretutindeni toate aveau stăpân.

„Vai! eu singur, strigă el cu mâhnire, eu singur fusese uitat, eu, cel mai supus copil al tău!

„Și 'ngenunchiă înaintea Domnului, care-i răspunse:

„Dacă te-ai desfătat în lumea visurilor, ce stric eu? Unde erai când s'a 'mpărțit pământul?

„La tine eram! zise Poetul. Ochiul meu țintea la ta; urechea mea la armonia cerurilor... Iată sufletului care, îmbătat de lumina ta, nesocoti cele pământeste!

„Ce-i de făcut? zise Domnul... Nimic de acolo nu mai e al meu; toatele-am dăruit! Vrei tu să trăiești în cerul meu?... Vino când dorești: orcând, bucuros îți va fi deschis!”

Pe urmă i-a adăogat Domnul cu multă bunăvoință:

— Ei! acum, mai du-te pe pământ și te mai plimbă.

A mulțumit Poetul din fundul sufletului și a plecat măgulit de atâta frumoasă atenție din partea Domnului. S'a coborât pe pământ...

Acolo toată lumea forfotea în sus și 'n jos, alergând fiecare fără astempăr după treburile sale: care mănâncă, care mulțumiri, toți îngrijați...

Poetul a salutată în dreapta și 'n stânga; unii tot i-au moșăit din cap; dar alții, parcă nici nu-l văzuseră. A dat să intre 'n vorbă ici și colo...

Unul i-a răspuns:

— N'am vreme de fleacuri... am treabă! Altul, după ce l-a ascultat puțin, zice:

— Îmi pare rău, dar nu 'nțeleg deloc... Salutare...

Pe altul l-a povățuit Poetul cu blândețe să nu mai bea atâta bere, că berca multă tîmpește. Acela, pesemne timpit gata, i-a zis o vorbă foarte proastă și i-a turnat o halbă 'n cap.

Poetul a căzut mahnit pe gânduri — fără 'nțelegere cum poate avea o lume întreagă, stăpânind întreg pământul, atâtea griji, atâtea bătae de cap și atâtea răutate — și s'a hotărât să se 'ntoarcă la Domnul.

Când a sosit sus, a dat la poartă de Sf. Petre, care-i era binevoitor.

— Ei! zise sfântul, te-ai întors i-ar? atâtea și-a fost plimbarea?

Să-ți spun drept, Sfinte Petre, e tare urit pe pământ... și am venit, după cum mi-a spus Domnul...

Dar Sfintu-i taie vorba:

— Drăguță, să ierți, Domnul acum are alte treburi; mai du-te și te mai plimbă: vino altădată.

— Bine! a zis poetul cuviincios.

Și s'a 'ntors la plimbare jos. Dar nu s'a mai dus în oraș; s'a dus la țară...

Era o zi blagoslovită de vară... Lîmpede și cald... În depărtări se 'ntindeau, cât apuca ochiul, câmpuri aurii cu spicele coapte, și aci aproape se auzeau într'o a dîncătură fișituri de coase și cântece de coșăși.

Poetul s'a apropiat de unul dintre muncitori, care trăgea cu grăesia pe buza coasei, și i-a zis:

— Frumoasă e natura, ai?

Dar muncitorul asudat, punînd-și grăesia în brâu și ștergîndu-se cu mîneca pe frunte, i-a răspuns:

— O fi și frumoasă!

— E duioasa noastră mamă! a adăogat Poetul.

— Da, duioasă mamă, ce e drept... Trebuie numa s'o bați să-i săngerzi sinul pînă să se 'ndure să-ți dea o picătură de lapte... Și încă vara, cât să fie de zădug, calea-valea; dar să poțestești d-ta iarna — că pasămite nu ești de p'aci — să poțestești când turbă și urlă... atunci s'o vezi ce duioasă e!

— Da, știu; dar, chiar în furoare, ce sublimă este!

— Bag seama, zice muncitorul, d-ta or ești lovit cu leuca, ori altă treabă n'ai decât să rizi de mine... Ia

cată-ți de drum, domnule, că n'am poftă de glumă pe nemîncatul...

Și s'a pornit omul la lucru mai departe.

Vorbele și purtarea atât de grosolane ale aceluia țaran l-au mahnit pe Poet, indemnându-l să se ducă 'napoi, sus.

— Iar d-ta, drăguță? l-a 'ntrebat portarul.

— Iar eu, Sfinte Petre, și te rog să mă lași a mă apropia de Domnul, care mi-a făgăduit că „orcând, bucuros cerul îmi va fi deschis”.

— Puiule, zice Sfântul, eu știu ce și-a făgăduit Domnul, că eram de față; dar acum, drept să-ți spun, nu e vreme potrivită să i te infățosezi; e foarte supărat pe oameni, fiindcă-i vede cum se 'nvrajbesc și dușmănesc între ei și gata-gata să facă iar războaie și vărsări de sânge; și Domnul este peste măsură scărbit de purtările lor, și chiar se gîndește cum să-i pedepsească amarnic, cu foc, apă, cutremure și alte răni, ca să-i aducă la calea pocăinții... Prin urmare mai plimbă-te...

— Bine, a zis Poetul.

Și iar s'a dus jos la plimbare... Dar nu s'a mai dus la țară; a mers într'un oraș foarte mare.

Umblînd de colo pînă colo, cum umblă omul fără treabă, a intrat, către seară, pe gangul unui palat, s'a suit pe scări, pe unde se 'mbulzea feldefel de lume, și a nemerit intr'o sala mare. Acolo țineau stat diplomați și militari împrejurul unei mese, pe care, sub lumina a o sumă de policandre strălucitoare, stau întinse harți, documente, tractate; iar în capul mesei, într'un jeliț mai înalt, aromea dulce un împărat bătrîn, cu toate că toți ceilalți făceau galagie strașnică, strigînd infierbantași, unii pace, alții războiu, alții cine mai putea înțelege ce.

Poetul a înaintat pînă la masa și, cu glas olimpiant, a tunat:

— Pace! Domnul este peste măsură scărbit... Dar unde-a fost chip să urmeze mai departe?..

Un general l-a luat de ureche și l-a 'nvărit în loc cu fața spre ușe și cu spatele spre 'mpărat; iar un diplomat l-a consiliat de dinapoi, să sboare pe scară 'n jos.

Plecând astfel, mai mahnit de asta decît de mojiția coșășului, a dat pe stradă, noaptea, de o ceată de maști, care cântau, țopăiau și chihoteau, cum are tinerimea fișturatică obiceiul în carnaval. Îndată ce l-au văzut, au navalit la el să-l tachineze; una dintre fete l-a apucat de gît cu mâinile ei subțiri și l-a sărutat de l-a fript pînă 'n fundul sufletului; pe urmă, l-a luat la braț pe sus, și au pornit cu toții înainte, să ridice țirgul cu nebuniile lor.

La o răspîntie, iată că se întănesc, în bătaia unui felinar cu un bătrîn gros și pântecos, roșu ca morcovul și cam prea-foarte vesel — un fel de negustor provincial, d'ăi de care se 'ncurcă bucuros la petreceri pîn orașele mari, mai ales în toiajul cășlegiului. Cum dau de el, se opresc derbedeii, iar masculița Poetului i se smulge dela braț și se repede la negustor strigînd:

— Unchiule!

Iar „unchiul” zice:

— Sufletu-meu! nepoțico!

Ea îl ia de gît cu aceleași mâini subțiri și reci și pupă-l... Poetul se repede să-i despartă; unchiul îi dă brînci incoace, nepoțica incolo, și pe urmă țifa... și piccă toți incolo cu negustorul. Poetul rămîne în loc; își pune mîna la frunte și stropește cu lacrimi calde mormântul iluziunilor sale, ca să crească d'asupra florile pe veci perdutele, în veci neuitatele tinere sfînte amintiri...

Apoi, mai mahnit chiar decît de consiliul diplomatului, merge iar sus...

— S'a isprăvit, Sfinte Petre; mă simt sdrobotit de atâtea plimbări!

Și-i povestește pe larg cu multă obidă, dar într'un stil nobil și susținut, toate câte le-a 'ntîmpinat.

Sf. Petre, ținînd la băiatul ăsta, se duce la Domnul și zice:

— Doamne, iar a venit Poetul... Eu aș zice să-l primești și să-i dai și lui ceva, că prea a rămas fără parte pe lume...

— Ce să-i dau, Petre?... Nu i-am spus că nu mai am ce-i da, dacă au luat ălalți tot?... Eu stric, dacă a umblat gură-cască și n'a mers și el la 'mpărțea?... Poate să mijlocim pe pământ pentru vreo slujbă...

— Nu e de slujbă el, zice Sfântul... e delicat...

— Atunci ceva bani...

— Nu-i trebuiesc... e desinteresat.

— Vreo decorație...

— Aș! se supără... e și mîndru.

Ei! zice Domnul; mi-am găsit beleaua cu omul ăsta...

— Doamne, zice Petre, eu știu ce i-ar trebui lui...

— Ce?

— Nu-i vreun lucru mare: o cutie cu penițe, un clondir cu cerneală și trei topuri mari de hîrtie.

— Dă-i-le, să ne scăpăm de el; că iar așa într'una, toată ziua bunăziua, a cam început să mă plictisească.

I le-a dat... A plecat poetul foarte mulțumit.

Nu trec nici trei săptămâni, și iar se pomenește Sfântul cu el:

— Iar, iubitele?... ce mai poțestești?

— Am isprăvit hîrtia și cerneala...

— Cum se poate?

— ... și am venit să vă rog, dacă nu vă supărați, să-mi mai dați...

Sfântul se uită lung la el și, pe urmă;

— ... Să-ți mai dăm...

I-a mai dat două clondire și patru topuri.

Peste o lună, iar...

— Nu mai pot dela mine, drăguță, fără voia Domnului, că lucrurile astea le am și eu luate 'n primire cu socoteală... Aidă de te roagă singur...

Și Domnul s'a 'ndurat și i-a mai dat Poetului — cinci clondire și zece topuri.

Dar când a voit să plece Poetul, Domnul zice:

— Ia ascultă, mă băiete, nu mai strica atâtea, fă și tu nițică economie... vezi ce scumpă e acum hîrtia!

Iar după ce a plecat Poetul, senin, zice Domnul:

— Petre, bun băiat o fi ăsta; dar e cam...

— Cam, cum Doamne?

— ... Cam... găgăuță... Nu ți se pare și ție?

— De? Doamne, răspunde Petre, fiecare cu partea lui!

(„Schife nouă”).

Preot român acuzat de agitație. Din Sătmar primim știrea, că tribunalul din Sătmar a pus sub acuză pe d. *Petru Ciordas* preot în Samoșdob pe motiv, că de pe amvon a îndemnat poporul, să nu-și dea copiii la școala de stat din localitate, deoarece acolo se batjocorește limba românească. Totodată a îndemnat poporul, zice acuza, ca să nu mai cumpere și să nu mai cetească cărți ungurești, deoarece orice carte ungurească infectează poporul românesc.

Iată, un nou semn al împăcării.

Alegere de protopop. Din Beiuș ni se scrie: În 30 Maiu n. s'a ținut alegerea de protopop gr. or. al Beiușului. Întâia alegere s'a nimicit, fiindcă s'a dat cu o ședulă de votizare mai mult, decît era numărul votanților prezenți.

La alegerea a doua când partidele erau mai organizate, *Ioan Papp*, preot militar în Budapesta, a primit 28 voturi (mai multe ca la alegerea dintâi), *dr. Victor Fildan*, protopop substituit a primit 14 voturi (mai puține ca la alegerea dintâi) și *Florian Roxin*, a primit 9 voturi.

Alegerea a decurs în liniște și ordine deplină. Se așteaptă cu mult interes cine va fi protopopul Beiușului.

Convocare. În virtutea §-ului 23 din statutele Reuniunii învățătorilor dela școalele populare profesionale gr.-or. române din protoprezbiteratele: *Timișoara, Belinț, Comloșul-mare și Lipova* prin aceasta convocăm adunarea generală a despărțământului Belinț pe *Marți, în 31 Maiu (13 Iunie) 1911*, în școala conf gr.-or. română din comuna *Belinț*. Programul: La 0^{1/2} ore a. m., participare la chemarea Duhului Sfânt. Deschiderea adunării. Constatarea prezențelor. Prezentarea rapoartelor: președintelui, casierului și a bibliotecarului. Exmiterea comisiunei pentru cenzurarea rapoartelor. „Arătarea în praxă a facerei roilor artificiali” de către *Traian Cărăbaș*, învățător în Balinț. „Școala populară și desvoltarea ei istorică”, dizertație de *Andrei B. Andraș*, învățător în Fădimac. „Jocul în familie și în școală”, dizertație de *Atanasie Lazar*, învățător în Ierșnic. Eventuale prelegeri și dizertațiuni. Încasarea taxelor de membri și pentru convict, apoi înscrierea de membri noi și a celor ce voiesc să ia parte la excursiunea la Roma. Referada comisiunei cenzurătoare Propuneri și interpelări. Fixarea locului pentru proxima adunare generală. Alegerea comisiunei verificatoare. Alegerea unui birou adhoc, pentru conducerea alegerii funcționarilor despărțământului, pe un period de 3 ani. La această adunare, se invită toți membrii ordinari, fondatori și ajutători, precum și toți binevoitorii și sprijinitorii cauzei școlare și a înaintării învățământului popular. *Leucusșesti*, în 10/23 Maiu 1911. *Lazar Ignea*, notar. *Ioan Furdian*, președinte. NB. La 2 ore d. a. va fi prânz comun, la care însă pot conta numai cei ce se vor anunța, cu trei zile înainte, d-lui *Traian Cărăbaș*, învățător în *Balinț*. Se notifică că, atât trenul de către *Lugoș*, cât și cel de către *Făget*, sosește în Balinț, la orele 10 a. m. și pleacă seara la 5 ore.

Cununie. D. *Nicolae Dregan*, notar (Săcel) și d-șoara *Valeria Maniu* (Băcăinți) își anunță cununia religioasă, care va avea loc în 12 Iunie a. c. în biserica ort. rom. din Băcăinți. Felicitări.

Castor și Polux. Din Oravița ni-se scrie: Foaia săptămânală „Progresul” din Oravița, publică la știrile zilei, că are de vânzare 100 buccăți acții dela banca „Plugarul” din Cacova. Informându-mă, am aflat că acțiunile sunt ale faimosului Burdea, fost pașă al Caransebeșului și nu chiar de mult dimpreună cu prietenul său Siegescu dictatori ai ținutului Oravița.

Intocmai ca Pilat în Credeu așa și ei ajunseră membri în direcțiunea „Plugarului” de unde — fiind cam acri strugurii — și-au dat abdicerea.

Acum Castor își vinde acțiunile iar Polux îl va urma cu siguranță. Are Românul două proverbe: „*Pagubă ca pagubă, da-mi plăcu cum marse*” și iarăș... „Batăte mă, iar unde băgași boii”. Nu-i așa că se potrivesc?

Un acționar al „Plugarului”.

Din predicile de Tarnavski-Voiutski a apărut și tomul III. Acest tom constă din 24 coale tipar text (375 pag) și conține 73 predici pentru ciclul dela Dumineca XVII—XXXII după Rusalii,

apoi pentru Duminecile dinainte și după Nașterea și dinainte și după Botezul Domnului. Afară de aceasta tomul III cuprinde și tabela de materii dela toate 3 tomurile cu indicarea temei ce se tratează în fiecare predică. — Se avizează toți abonenții că, având în vedere numărul restrâns de exemplare, acest tom se va expedia numai acelorora, cari vor fi solvit prețul lui până cel mult într-o lună, după care termen exemplarele neachitate se vor desface altora, care le-au cerut și le cer încă. — Prețul opului întreg (3 tomuri, cari cuprind 199 predici) este 18 cor. (pentru România 21 Lei) plus porto postal. A se adresa la dr. *Dimitrie Cioloca, profesor de teologie Karánsebes (Ungaria), și Librăria diecezană, Arad.*

Necrolog. Cu cea mai profundă durere anunțăm tuturor rudeniilor și cunoscuților încetarea din viață a preaiubitei soții, mame, fiică, soră, mătușă și cumnată *Alexandrina dr. Pop născ. Moldovan*, întâmplată Vineri, în 2 lunie st. n. în anul al 29-lea al vieții și al 4-lea al fericitei sale căsătorii după împărțirea cu ss. Sacramente.

Rămășițele pământești ale scumpei defuncte s'au așezat spre odihna de veci ieri Duminecă, în 4 lunie st. n. în cimiteriul greco-or. român din Deva.

Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

Dr. Iustin Pop, ca soț. Aglaia, Elena, Ana, ca fiice și numeroase rudeni.

Transmitem adânc întristatelor familii condoleanțele noastre.

Din patrie.

Jandarm viteaz. În *Dalboșef*, în Banat, un feciorandru voinic, *Adam Curița*, care nu prea trâcea nici de cei cu pene de cocoș, în una din serile trecute umblând prin sat, pe lângă casa iubitei sale, convine cu un jandarm, nu de slujbă, care voinde pe semne a rămânea singur în stradă, provocă pe Adam a se depărta, imbiindu-l și cu câteva ghidușe jandarmerești. Românul s'a apărat cu ce a putut alungând pe împănat, iar dimineața mergând feciorul la casa comunală, ceru la primar să cheme pe jandarm aci, spre a-și da seama pentru ce l-a atacat seara în drum.

Venind jandarmul la cancelarie cu gânduri ascunse, pe când feciorul Adam sta cu fața către primar, vorbind cu acesta și cerând să i-se dovedească cu ce a greșit, jandarmul Pitz József, folosind momentul, în dosul lui Adam, pregătit de acasă, scoțând sabia lovește peste grumaz pe fecior, tăindu-i arteriile. Feciorul a căzut mort pe loc. Este dureros, că această faptă a jandarmului Pitz J. se numește vitejie. Aceasta e adevărata istorie cu Adam Curița și jandarmul viteaz din Dalboșef Pitz J. („*Drapelul*“).

Când s'a descoperit America? Din Budapesta o societate aleasă a călătorit la Timișoara să ia parte la instalarea de Duminecă a episcopului catolic din dieceza Cenadului. Stăteau în clasa I. În parcursul drumului societatea exploațând aproape toate temele de convorbire, pornise să se plictisească. Din când în când dacă mai scăpa câte cineva vre-o vorbă răsleață, vre-o observare de spirit. Trenul umbla aproape de Seghedin. Un pasager deodată sparge tăcerea:

— Priviți domnii mei, în ce vagon memorabil călătorim. Are numărul 1492, anul de însemnătate istorică, în care a descoperit Cristofor Columb America.

În cupeu călătoria și un deputat dietal, care însă pe semne dispune de foarte puține cunoștințe istorice.

D. deputat intrând trenul în gara Seghedinului coborî repede scara să consume ceva în timpul scurt de 6 minute cât petrece trenul în gară. Abia apucase însă să mănânce auzi signalul de plecare. Sări ca ars luându-se la fugă să nu scape trenul. În grabă nu știa însă vagonul unde stătuse. Zăpăcit agrăise pe călăuz: „Rogu-te, când s'a descoperit America?”

Privirea speriată și întrebarea ciudată a adus în perplexitate pe impiegat, care drept răspuns a chemat polițistul să-l dețină pe d. deputat. Și a ținut câțeva vreme până ce s'a lămurit situația, încât d. care nu știa anul descoperirii continentului nou a fost nevoit să întârzie pașii dela instalație.

Dela frați

Adevărul asupra morții lui Ion Adam. În a-mănuntule publicate prin ziare asupra morții regretatului scriitor Ion Adam, s'a spus că acesta și-ar fi provocat singur moartea, când s'a convins că suferea de paralizie progresivă.

Ori adevărul este altul și suntem rugați din partea familiei regretatului, să-l restabilim.

Adam se duse la Iași să consulte pe d. dr. Brăescu dacă n'ar fi bună cura la Slănicul din Moldova pentru o boală de stomac. Din Iași a plecat direct la Socola unde d. dr. Brăescu este medic primar. Fermecat de primăvara aceasta și de frumusețea parcului dela Socola, Adam a rugat pe d. dr. Brăescu să-l rețină 15 zile acolo și neputând fi primit fără îndeplinirea unor anumite formalități, a cerut singur internarea pentru 15—20 zile ca să facă o cură de hidroterapie și iod.

După 4—5 zile, prin cine știe ce curios fenomen psihic, Adam a fost cuprins de o tristă ucigătoare. Apoi s'a simțit rău, a început să aibă cădui și peste două zile s'a declarat *pneumonia*. Neîncercător în spusele medicilor, Adam și-a format convingerea că e o revenire a boalei trecute. Toate încurajările au rămas zadarnice, temperatura i-s'a ridicat la 40 gr. și apoi a început delirul.

În chinurile delirului bolnavul s'a lovit cu capul de ferul patului, spunând că se luptă cu cineva, o vedenie pe care numai ochii lui o zăreau.

Chemat în grabă medicul chirurg d. dr. Anghel, a constatat o plesnătură a pielii capului, fără nici o atingere a osului.

În acest timp medicii se temeau de o creștere a febrei sau de o congestie cerebrală. Și teama a fost întemeiată, căci deși temperatura scăzuse în ultima zi, catastrofa s'a întâmplat.

Rămâne, prin urmare, stabilit din aceste amănunte că Adam nu fusese internat la Socola ca alienat și nici nu și-a provocat singur moartea.

O fatalitate neînduplecată, care par'că l'a urmărit totdeauna pe omul acesta de talent și de caracter, a voit să-i curme zilele tocmai în al 36 an al vieții, când putea să muncească încă mult și să fie folositor și pentru ai lui și neamului pe care-l iubea cu atâta căldură. („*Minerva*“).

Inaugurarea palatului Camerei de comerț. Din București ni-se telegrafiază, că azi a avut loc în București inaugurarea palatului Camerei de comerț. La inaugurare au vorbit M. Sa regele Carol, ministrul Nenițescu, Hagi Teodoraky primarul Bucureștilor și Blank directorul Camerei de comerț.

La festivalul de flori din Viena, d-șoarele *Morariu*, fiicele regretatului consilier aulic *Morariu*, și fratele lor, au participat în admirabile costume românești într'un automobil, condus minunat de d-șoara Elena *Morariu*, și decorat frumos cum puține alte, cu flori naturale, spice de grâu și tricolor national. Intre sutele de trăsuri și automobile, nici unul n'a fost mai distins decât al d-șoarelor *Morariu*, care, firește, a plăcut foarte mult lumii și a fost premiat de juriu.

În timp ce pe pământ civilizată arta românească, colorile neamului nostru de repetiteori primesc omagii de admirație, acasă mâni brutale le smulg dela brâu feciorilor, din cosița fetițelor de școală chiar...

Nouii medici români. Doi bravi tînări bucovineni au fost promovați, Joi, doctori în medicină la universitatea din Viena: d. *Vespașian Pauliuc-Burlă*, fost prezident al societății „România Jună”, și d. *Ilie Piticariu*.

Felicitări.

D. dr. Ambros Comoroșan, candidat de deputat în Rădăuți (Bucovina) a împărțit poporului românesc un manifest, din care extragem următoarele explicațiuni de interes general:

„Bucovina când a fost încorporată Austriei era locuită aproape numai de Români. Prima administrare austriacă a fost bună și cinstită. „Gră-

dina veselă cu pomi roditori și mândri feciori” ar fi progresat de minune, dacă administrarea aceasta ar fi rămas până astăzi. Dar durerea Ea s'a desfăcut prea timpuriu și țara noastră deveni un cerc galițian. 60 de ani de gospodărie polonă... S'a încuibat răul care băntuie pretutindene și astăzi, cu toate că avem din 1862 încoace autonomie. Răul acesta ne distruge încet dar sigur. Prin anii 1880 administrarea finanțelor în Bucovina era putredă de tot. Amploiații împărătești (nu numim numele din considerare față de Poloni pe cari altcum îi stimăm, căci ei își iubesc peste tot patria și limba și sunt creștini evlavioși) furară banii statului pentru vamă — până statul i-a prins, i-a alungat și i-a aruncat în temniță.

În anii 1900 străinii Schapse Bruckner și Krapfl furară la fond lemne cât puteau. Statul i-a prins și pe ei, i-a judecat cu jurații din Viena și i-a aruncat și pe ei în temniță ca să nu mai fure. În anii din urmă la regularizarea Prutului s'au descoperit multe malversațiuni; la comuna din Cernăuți un om cinstit cu numele *Wojtechowski* a descoperit mari neregularități (consiliul comunal era să fie dizolvat); la Tribunalul din Suceavă sub *Zierhoffer* nu s'au purces în toate în mod corect; la multe comune sătești afacerile administrative nu merg tocmai bine; chiar zilele trecute un impiegat al consiliului cultural al țării *Borkowski* a fost osândit la temniță de 18 luni pentru că a furat prin mai mulți ani multe mii de coroane, care din partea Împărăției erau menite pentru țărani nevoieși.

Un șir lung de malversațiuni în detrimentul Statului și spre dauna poporului. Iată administrarea la noi! Odiuioară în dieta provincială Români aveau din 31 de mandate 15 și 16 odinioară, când a venit la Austria, Bucovina era locuită aproape numai de Români, astăzi însă avem numai 5 deputați în parlament. Cu nedrept! Căci, cu toate că străinii ne apasă amar, cu toate că de mai mulți ani încoace există o luptă fratricidă, noi din noi înșine pășimeconomică, cultural și politică nișel înainte și reprezentăm relativ ca popor autohton și inteligență indigenă numărul cel mai mare.

Dar ce ne folosește parlamentul, ce ne ajută dieta provincială, dacă deputații noștri au prea puțină tragere de inimă pentru popor? Decât așa o constituție, mai bine un absolutism cinstit! Atunci încălțea știi cine este responsabil și cine poartă vina. Căci astăzi unul rămână vina pe altul; parlamentul zice că guvernul nu-i bun, iar guvernul zice că parlamentul nu-i de nimic, și l-a dizolvat.

Nu-i vorbă, Împărăției trebuie de dat cele trebuincioase: birul și recruții — noi Români am dat-o totdeauna și vom da-o cu drag, dar guvernul, dacă pretinde pentru încorporarea Bosniei și sporirea armatei și a marinei, biruri noi — bine! — dar să-l iee birul acesta dela cei bogăți, nu dela bietul și năcăjitul țaran. Însă și guvernul ar avea să-și facă datorița sa față de popor.

*

Iată ce ar fi bine poporul nostru să se facă:

Limba, care se învață la școală și se cuvântă în biserică să fie întrebuintată și la căpitanie și la judecatorie;

să se reguleze apa Sucevei, care astăzi face pagubă mare, iară regulată ar servi pentru navigațiune și ca mijloc de transport ieftin;

o lege prin care să se hotărească, că și țaranul ca și impiegatii de stat să aibă un minimum de existență. Coliba cu vre-o câteva prăjini să-i rămână în orice caz scutită de execuțiune. Să nu aibă nime dreptul să-l urmărească și să-l scoată în drum — nici Statul pentru bir, nici străinii pentru datorii;

o lege prin care se introduce asigurarea în contra daunei iscate de foc, grindină și peirea vitelor;

să se înființeze școli de meserie, de comerț și o școală civilă;

să se reformeze procedura la judecatorie, creând judecătoria de pace (laici) pentru afaceri mici, cum sunt de exemplu în Franța (juge de paix).

*

Fraților bucovineni! Pe baza programului acestuia aspir la mandatul în districtul Rădăuților în parlament și am dorința fierbinte de a lucra desinteresat și în mod cinstit pentru binele neamului meu.

Dacă credeți că programul acesta este bun și că persoana mea vă garantează că voi ține ce promit, atunci vă rog să mă sprijiniți cu toții, ca să fiu ales în districtul Rădăușilor, unde m'am născut și unde doresc să mor. Hristos a înviat! *Câmpulung*, Mai 1911. *Dr. Ambros Comoroșan*, avocat în Viena.

Concursul de oină. Eri și azi a avut loc jocul de minge „oină” între elevii școlilor secundare din Iași. Pentru a asista toți elevii la concurs s'au suspendat lecțiile.

A asistat multă lume și a admirat agialitatea jucătorilor.

10 școli secundare locale au luat parte la concurs și s'a dat următoarea clasificare: I. Școala normală de învățători „Vasile Lupu” cu 11 puncte, II. Liceul Internat cu 10 puncte și III. Gimnaziul „Ștefan cel Mare”.

Școala clasificată întâiu a luat parte la concursul general ce s'a ținut Joi 19 Maiu la Turnu-Severin unde au luat parte școli din întreaga țară. A asistat și d. ministru C. Arion.

x A apărut: Elemi népiskola értesítő könyvecske — Aviz școlar pentru școlile populare primare.

Se află de vânzare la Librăria diecezană din Arad. Prețul unui exemplar 30 fil, + 10 fil, porto.

Atențiune! Din cauza aglomerării magazinului meu — bijuteriile admirabile, obiectele de argint și ceasurile excelente de buzunar, despre cari oricine se poate convinge, le vând cu prețuri foarte scăzute.

Obiectele de argint de China le vând cu prețurile originale.

Mare asortiment de ochelari excelenți, zwickeri și lornete.

Cu stimă

Weinberger Ferencz
Arad, bulevardul Andrassy nr. 20.

Rubrica de șach

sub direcția maestrului **Gheorghe Marco**.

Grăbim a face următoare întregire la problema 7 (de S. Loyd) publicată în numărul de Marți.

In forma sa originală, problema a avut încă un pion negru pe c 6. Dela prima apariție, în „American Chess Bulletin” Oct. 1909, însă s'a crezut de toată lumea, că figura aceasta nu cu intențiunea autorului, ci din greșală a ajuns acolo. Convingerea aceasta o confirmă încă d. H.

W. Barry, în „Brooklyn Dayly Eagle” dela 27 Aprilie 1911 și asigură că prezența pionului negru pe c 6 este dispensabilă, greșită, și indiferentă pentru că nu alterează deslegarea problemei. Urmând opinia generală, am reprodus și noi în „Românul” problema omițând pionul negru c 6, și cu motivarea dată de d. H. W. Barry. Analizând apoi poziția, spre marea mea surprindere am observat că părerea admisă este falsă, pe c 6 stă într'adevăr un pion negru, așezat de ingenioul S. Loyd cu bun motiv. Cetitorii noștri sunt deci rugați a întregi problema astfel și a medita un pic, — dacă nu-i plictisește, — ce rost are figura aceea, acolo, ori, pentru a trada mai mult, să zicem: ce altă deslegare mai are problema, dacă suprimăm pionul negru c 6?

Dacă redactorul american nu cruța timpul pentru a-și infățișa toate mișcările posibile, ingenioul S. Loyd nu ajungea a fi suspionat că în problemele sale sunt figuri indiferente.

La problema 6 (de I Morawec) au dat soluțiuni corecte domnii: *dr. C. Mândrila*, Viena; stud. med. *Victor Groza*, st. iur. *En. Isacu*, Viena; st. med. *I Florescu*, Budapesta.

Deslegarea problemei 6 este:

1. Dh 6—f 6.	
a) 1.	Rg 4—h 5
2. Df 6—f 4	Rh 5—g 6 (sau oricum)
3. Fg 8—f 7 mat.	
b) 1.	d 7—d 6 (ori d 5)
2. Df 6—h 6 oricum	
3. Fg 8 e 6 mat.	
c) 1.	e 4—e 3
2. Fg 8—d 5	oricum
3. Fd 5×f 3 mat.	
- (Viena). G. Marco.

Redactor responsabil: **Atanasiu Halmăgian**.

Nro. 240—1911

a. f. c. sc. d.

Esarendare de domeniu.

Domeniul fondului central școlastic din districtul Năsăudului aflător pe hotarul comunei Cîianul-mare (com. Turda-Arieș), de o pozițiune frumoasă, în estensiune de 1030 jug. 1204 orgii pătrate constător din arătură, fanaș și pășune dimpreună cu edificii de locuit și edificii economice, se va da pe calea licitațiunii publice în arândă pentru pășune eventual cultivare, începând din **24 Aprilie 1912 pe 6 ani după olaltă.**

Prețul de strigare ca arândă anuală e stabilit 12000 cor.

Licitația se ține exclusiv cu oferte scripturice închise, cari sunt de a se trimite până în **31 Iulie 1911 5 ore după amiază** cu vadiul de 1200 cor. la subscrisa comisie administratoare în Năsăud.

Oferentul trebuie să declare în ofertul său, că cunoaște condițiunile de licitație și de contract, pe acelea le primește și se supune lor necondiționat.

Condițiunile de licitație și de contract, se pot vedea în cancelaria fondurilor și pe speșele proprii se pot copia.

Din ședința comisiunii administratoare de fondurile centrale școlastice și de ștendii din districtul Năsăudului ținută în Naszód, la 29 Aprilie 1911.

Pentru prezident: **Dr. Paul Tanco**, m. p.

Secretar: **Dr. Nestor Simon**, m. p.

Mangra Tisza și „Tribuna”,

se capătă la

librăria diecezană, Arad.
Prețul 1 corooană.

La librăria diecezană din Arad

se găsesc

propise (corecte)

de examen

cu Cor. 1-20 o sută bucăți, plus 20 fileri pentru porto postal; asemenea

cărți potrivite pentru premii școlare.

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte:

Recipise de amanet,

aur, argint zdrobit și bijuterii,

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.

Arad, str. Weitzer János.
(Palatul Minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

PĂCATUL

dramă țărănească în 3 acte

localizată din franțuzește

de **dr. Horia Petra-Petrescu**

(7)

— Urmare —

Barbu: Par'că ar fi astăzi! Zic lui Sava, ca'n treacă: „Cine-i frumsețea asta de fată, fată Sava?” — „Nu știi, strajameștere? E Ana, fata primarului, ai mai bogată și mai frumoasă fată din toată împrejurimea”. Îndată îmi dă prin mințe: „Asta nu-i de nasu' tău, pe lângă toate medaliile tale!” — Și de atunci îmi spuneam mereu: „Sunt pe lumea asta oameni norocoși, cărora le vine norocu'n casă, fără să se fi obosit de loc! O să vină un flăcău bogat, vre-un fiu de notar, ori de fabricant, ori așa ceva și o să zică: „Asta-i pe placu' meu!” și și-a luat-o!”

Ana: O, pe așa unu' nu l-aș fi vrut eu, tocmai pentru bogăția lui!

Barbu: (mișcat) Ană, nu crezi ce bine'mi cade când te aud vorbind așa! (și ia mâna) Îți mai aduci aminte, Ană, de ziua ailaltă, când er-secerișul pe sfârșite, când se aduceau snopii ai de pe urmă acasă și când te-am văzut în vârful

căruței, veselă, cu alte fete din sat? Cântați cântece bătrânești.. Vă auzeam de departe și mi-am gândit: — *Și ea e acolo!* Am dat pinteri calului, da' când m'ați văzut, ați stat pe loc din cântate. Fetele și-au spus: „Cântă, Ană, cântă!” Tu n'ai vrut De ce n'ai vrut?

Ana: Nu știu nici eu... mi-era rușine.

Barbu: Nu simțeați pe atunci nimic față de mine?

Ana: Ba da!

Barbu: Mă iubeai de pe atunci?

Ana: Da!

Barbu: Vezi tu, și eu credeam: nu vrea să cânte în fața unui om ca tine. E prea mândră.

Ana: O... Barbule!

Barbu: Da, m'a durut! M'am întristat. Tata Sava m'a întregat: „Ce-ți lipsește?” Da' n'am vrut să-i mărturisesc nimica și i-am răspuns: „Lasăm'n pace... vezi-ți de treaba d-tale... e mai bine așa!” Eram năcăjit eu, pe mine și dacă nu mi-aș fi cunoscut datorita din slujbă așa de bine, nu știu zău, dacă n'aș fi dat fiecărui ticălos pedeapsa îndoită.

Ana: (surizând). Și tot mă iubeai?

Barbu: Da, inima mi-a fost mai tare decât judecata. De câte ori treceam pe lângă casa voastră și tu te uitai afară...

Ana: Mă uitam mereu. Te auzeam totdeauna când te apropii; credemi-o!

Barbu: Mă gândeam atunci: Ce mai bobocel de fată! Cine-o avea pe asta de nevastă, ăla poate vorbi de noroc!

Ana: Și-ai venit apoi în toate sările la noi, în birt...

Barbu: Da, în toate sările, după slujbă. Eram totdeauna ăl dintâi, care cerea un pahar de vin. De te vedeam, mă 'nroșeam. E ciudat, nu-i vorbă, pentru unu, care a fost și militar, da-i adevărat și nu mă puteam stăpâni. Poate că ai băgat-o și tu de seamă...

Ana: Da, și mă bucuram! (râde).

Barbu: (Strângându-i mâna). Vai Ană... Ană... cum te iubesc!

Ana: Și eu pe tine...din ziua, în care te-am văzut mai întâi. Uite, stam cu Maria tocmai la fereastră asta: țeseam, fără să ne gândim la ceva. Deodată strigă Maria: „Gâci, cine trece?” Trag perdeaua la oparte și mă gândesc, cum te văd pe cal; — „știi, ăla mi-ar plăcea!”

Barbu: Fără de Tata Sava, bătrânu, n'aș fi îndrăznit nici când să te cer de nevastă! Erai așa de sus, așa de sus, peste bietul de mine, de n'aș fi avut nici odată curajul. — Nici nu ți-am povestit, cum s'a întâmplat.

Ana: (interesată), atunci povestește, te rog, povestește!

(Va urma).

In atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu **becuri**, execută și furnizează prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

Koch Dániel

Intreprindere de instalarea sonoriilor și telefonului
Arad, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

Local de întâlnire

al
industriasilor și burghezilor din provincă
este în Arad

ospătăria și hotelul

din strada **Boczkó**,
ce poartă numirea

„bou roșu“

In localurile sale plăcute stau la dispoziția oaspeților **mâncări gustoase** și **vinuri escelente din podgorie**. Serviciu atent și prețuri ieftine. Odăi curate, mobilate elegant dela 60 cruceri în sus.

Francisc Draskovits, ospătar.

Ioan Gabor

mester-tiglar și acoperitor cu le-
spezi de metal eternit.
str. **Demeter 122**.

Primește toate lucrările aparțină-
toare acestei branșe și le exe-
cută punctual, pe lângă cele
mai moderate prețuri.

Servește bucuros cu planuri și
preliminare de spese.

Wilhelm Wazek

Sibiu — Nagyszeben.

Fabrică de brânză de oaie cu motor electric.
Brânză fină de oaie, delicatose,

Cascaval, brânză de munte și burduf,

salamă fină, șuncă, slănină, cârnați
expedează **ieftin**

Vin de deal

din **1910** cu prețul de **48** cor. Hectolitru
se capătă la

Aurelia dr. Petran

Kovaszinc, Aradmegye.

In cancelaria lui dr. **Aurel Nyilvan**
advocat, Șomcuta-mare, află aplicare ime-
diat un

candidat de avocat
cu praxă

pe lângă condițiuni favorabile.

Un candidat de advocat român

cu praxă, află aplicare momentană în can-
celaria mea.

Reflectanții rog să se adreseze subscri-
sului:

Dr. Ion P. Olteanu,
advocat.
Magyarlâpos.

Caut un

candidat de avocat român

cu praxă

pe lângă condițiuni favorabile. — Aplicare
imediată. — A mi-se adresa direct.

Dr. Ioan Hica, avocat
Hațeg — Hátszeg.

Városmajor - Sanatorium și Hydrotherapie

... 26 odăi aranjate cel mai modern. ...
Supraveghiere medicală continuă (constantă).
Biro central, stabiliment medical:
Budapesta, Boulevardul Ferencz-körút 29.
Director-șef: **Dr. A. Czuczma.**
Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.
Telefon 88—99.

Ziffer Sándor

intreprindere de mașini de scris

Arad, strada **Först**, palatul contelui Hunyady.

Unic vânzător al mașinilor cu renume
universal

Underwood Visible,

se pot scrie deodată 15—20 exemplare; solidi-
tatea lor e neîntrecută; provăzute cu litere româ-
nești după plac, se pot primi pentru probă și
recomandare **fără taxă.**

Primește și pentru jurul Aradului întoarcerea
mașinilor în cursul anului întreg și sub îngrijirea
mea de specialist, mașinile vor funcționa regulat.
Curs permanent pentru stenografie și conta-
bilitate la mașină.

Mare magazin de aparținente de cea mai
bună calitate.

Inștiințare.

Am onoarea a aduce la cunoștința onoratului
public, că eu **Maiu** începând, mi-am mutat

cancelaria mea de arhitect

In strada Kápolna Nr. 6—6/a in casa proprie.

Primește orice întreprinderi de edificare, pe
cari le execut conform cerințelor moderne.

Mă rog de sprijinul on. public și în viitor

Cu stimă

Fábián József

arhitect-zidar.

La Librăria diecezană, Arad
se află de vânzare următoarele cărți literare:

- Dr. Em. Grigorovița, Cum a fost odată,
schite din Bucovina cu 84 ilustrații în text 280
Dr. Em. Grigorovița, Peatra muierii, roman
istoric . . . . . 1—
Merimée Pr. Don Juan, trad. de S. Nădejde —30
Ciocârlan I., Inimă de mamă . . . . . —30
Tailler Em., Succesul în viață . . . . . —30
Al. Dumas, Tatăl, Măestrul Adam Calabrezul —30
Shakespeare W. „Regele Lear“ tragedie în
5 acte și 25 tablouri . . . . . —45
Eftimiu Victor, Înșirate Mărgărite. Poem
feeric . . . . . 2—
Gorki M., Mama, roman 150
Payot I., Educația voinței . . . . . 2—
Mikszath C., Cavalerii . . . . . —30
Jules Payot Educația vinței . . . . . 2—
Tăslăuanu C. Oct. Informații literare cul-
turale 1903—1911 . . . . . 2—
Iorga N. Studiu și documente cu privire
la Istoria Românilor vol. XIX. . . . . 3—
Agârbiceanu I. Două iubiri . . . . . 2—
„ „ In clasa cultă. 180
Ghibu I. Ziaristica bisericească la Români 2—
Goiescu Const.: Insemnările călătoriei mele
făcută în anul 1824, 1825—1826 . . 3—
Viora din Bihor, Viorele, schițe și nuvele. 2—
Stavri A. Luminișuri, poezii . . . . . 2—
Pestalozzi H. Leonar și Ghertruda, o carte
pentru popor tradusă în românește și
însoțită de o introducere de Ion A. Ră-
dulescu-Pogoneanu 350
Poe Edgar, Ingropat de viu . . . . . —10
Martig. Em. Psihologia pedagogică . . . 350
Tschudi Clara: „Tinerețea Mariei Antoaneta —30
Boteni I.: „Drumuri“ . . . . . —30
Mosoch Sacher: „Buni și răi, gazetarii“ . —30
Anghel D., Povestea celor năcăjiți. Fantazii
și portrete . . . . . —30
Sadovean Pevestiri din războiu ediția II. . 2—
„ Floare ofilită ed. II. . . . . 2—
„ Apa morților roman, ... 2—
Henrich Ibsen Poezii trad. de Iosif și Anghel 2—
Mironescu Dr. Th. Cura de slăbit și de
îngrășat . . . . . —30
Flamarion C. Urania vol. I și II à . . . —30
Wilde Oscar Pescarul și sufletul său trad.
de Anghel. . . . . —30
Dr. Ghibu On. Cercetări privitoare la
situația învățământului nostru primar. . 1—
Agârbiceanu I. In întuneric. . . . . 2—
Gârleanu Em. Din lumea celor cari nuvântă 2—
Sadoveanu M. Apa morților, roman . . . 2—
„ „ Soimii . . . . . 2—
„ „ Povestiri de seară . . . . . 2—
Pop, V. Iubirea e biruitoare . . . . . 2—
Sandu Aldea C. Ape mari . . . . . 2—
Dulfu P. Povești și cântece 150
Gorkii M. Parveniții 150
Plus de fiecare câte 10—20 fil. pentru porto
postal.

